500-föreläsning BPH

Wheatenterrier 2026-01-26

Ken Lundahl, SKK/KHM Mentalpoolen

ken.lundahl42@gmail.com 070 88 72909

Innehåll

Inledning - lite statistik

Vad beskriver BPH?

Tolka BPH-resultat

Rasen just nu - 500-analys

BPHs koppling till vardagen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Avel för mentala egenskaper

Mentalindex

Att fundera över

Testade hundar i Sverige mellan 2012-2025

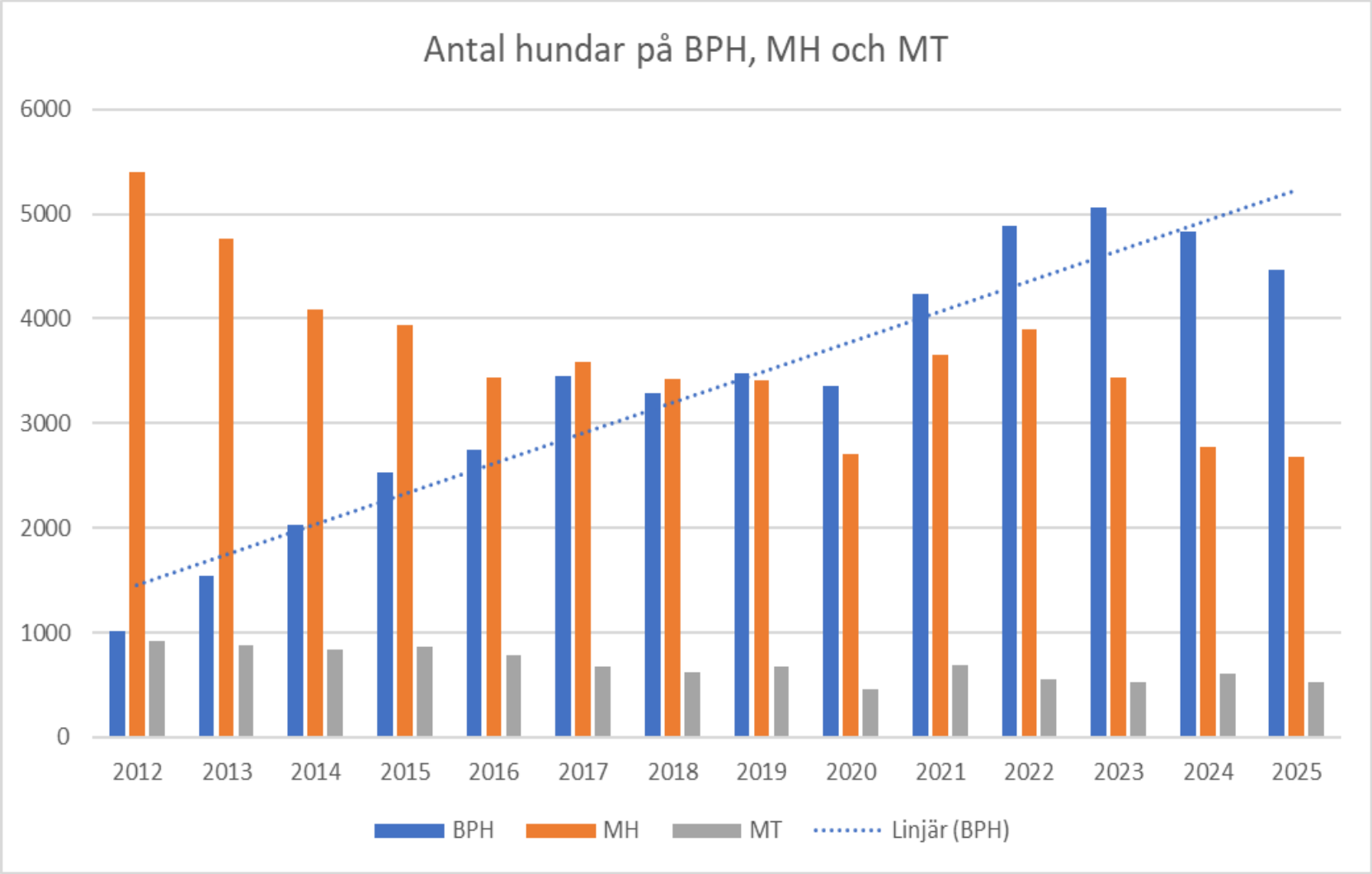

© SKK, Mentalpoolen

Testade hundar i Sverige mellan 2012-2025

År	BPH	MH	MT	Totalt per år
2012	1015	5400	922	7337
2013	1537	4765	885	7187
2014	2027	4085	839	6951
2015	2527	3934	865	7326
2016	2742	3443	788	6973
2017	3447	3584	677	7708
2018	3284	3431	623	7338
2019	3472	3409	673	7554
2020	3350	2711	458	6519
2021	4233	3654	687	8574
2022	4880	3896	558	9334
2023	5057	3443	522	9022
2024	4836	2769	612	8217
2025	4465	2678	522	7665
Totalt sedan 2012	**46872**	**51202**	**9631**	**107705**

97,3 % deltar i BPH med skott

BPH Årtal	Antal hundar	Antal hundar med skott	Antal hundar utan skott
2012	1015	960	55
2013	1537	1494	43
2014	2027	1960	67
2015	2527	2417	110
2016	2745	2636	109
2017	3448	3343	105
2018	3285	3172	113
2019	3474	3375	99
2020	3355	3287	68
2021	4226	4158	68
2022	4883	4754	129
2023	5080	4950	130
2024	4849	4747	102
2025	4470	4384	86
Totalt	46921	45637	1284

© SKK, Mentalpoolen

Hur ska hunden vara?

Hur hunden ska vara beror i grunden på vad den ska användas till

© SKK, Mentalpoolen

Hur ska hunden vara?

Alla hundar ska må bra och fungera väl, både i sin vardag och i vårt samhälle.

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Foto: Jenny Jurnelius

Vad beskriver BPH?

Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH)
är en beskrivning av **vardagsmentalitet** för alla hundar

Teori - modell – genetisk bas – prediktion! - Hur hunden är.

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

BPH kan kompletteras med tester eller prov för att utvärdera individers och rasers lämplighet att utföra olika typer av arbetsuppgifter

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Beteende- och Personlighetbeskrivning Hund (BPH)

Avgränsad

Omfattar inte hundens hela personlighet, utan endast de egenskaper som mäts

Standardiserad

Standardiserat utförande för att kunna mäta variation mellan raser, kullar och individer

Koppling till vardagsmentalitet

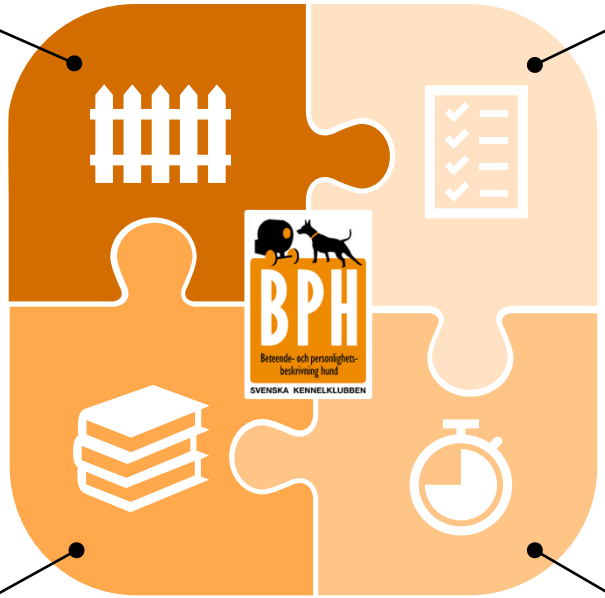

Beteendedefinitioner
Språket

Vetenskaplig

Baseras på vetenskapliga studier och kvalitetssäkras kontinuerligt

Tidsbegränsad

Tidsbegränsade moment för att kunna särskilja beteenden mellan individer

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Momenten i BPH

1. Främmande person

2. Föremålslek

3. Mat-engagemang

4. Överraskning

8. Skott (valfritt)

5. Skrammel

7. Underlag

6. Närmande person

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Beteendegrupperna i BPH

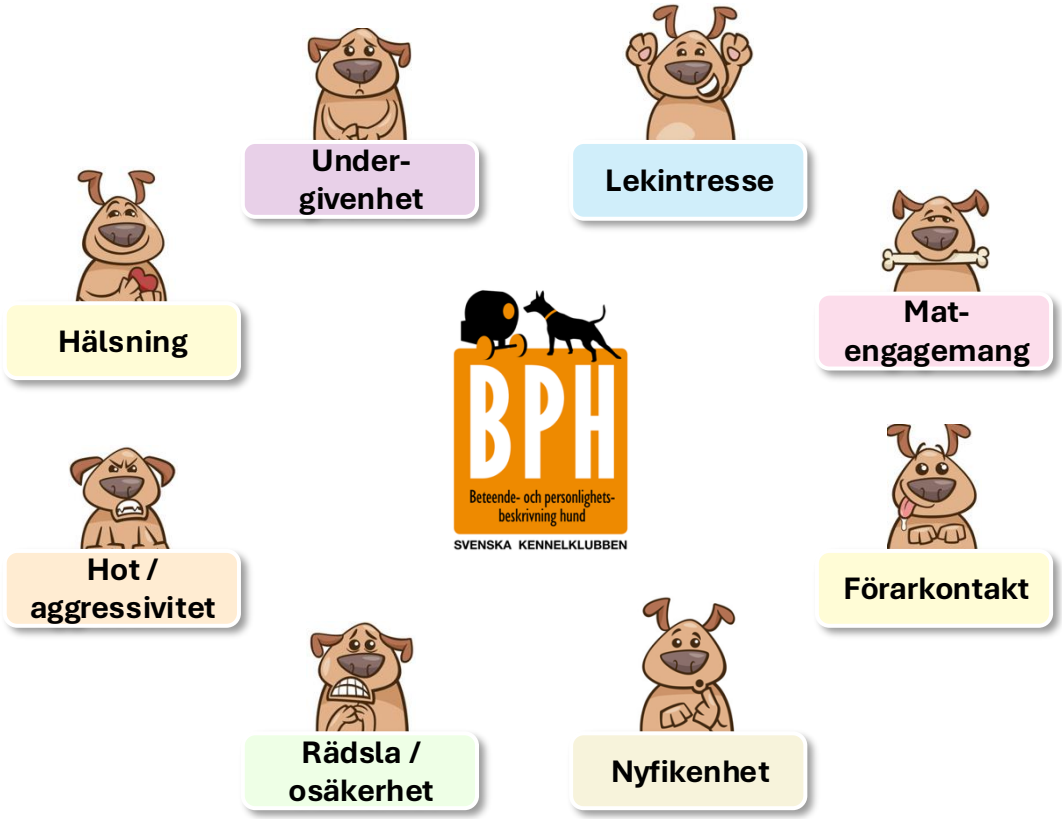

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

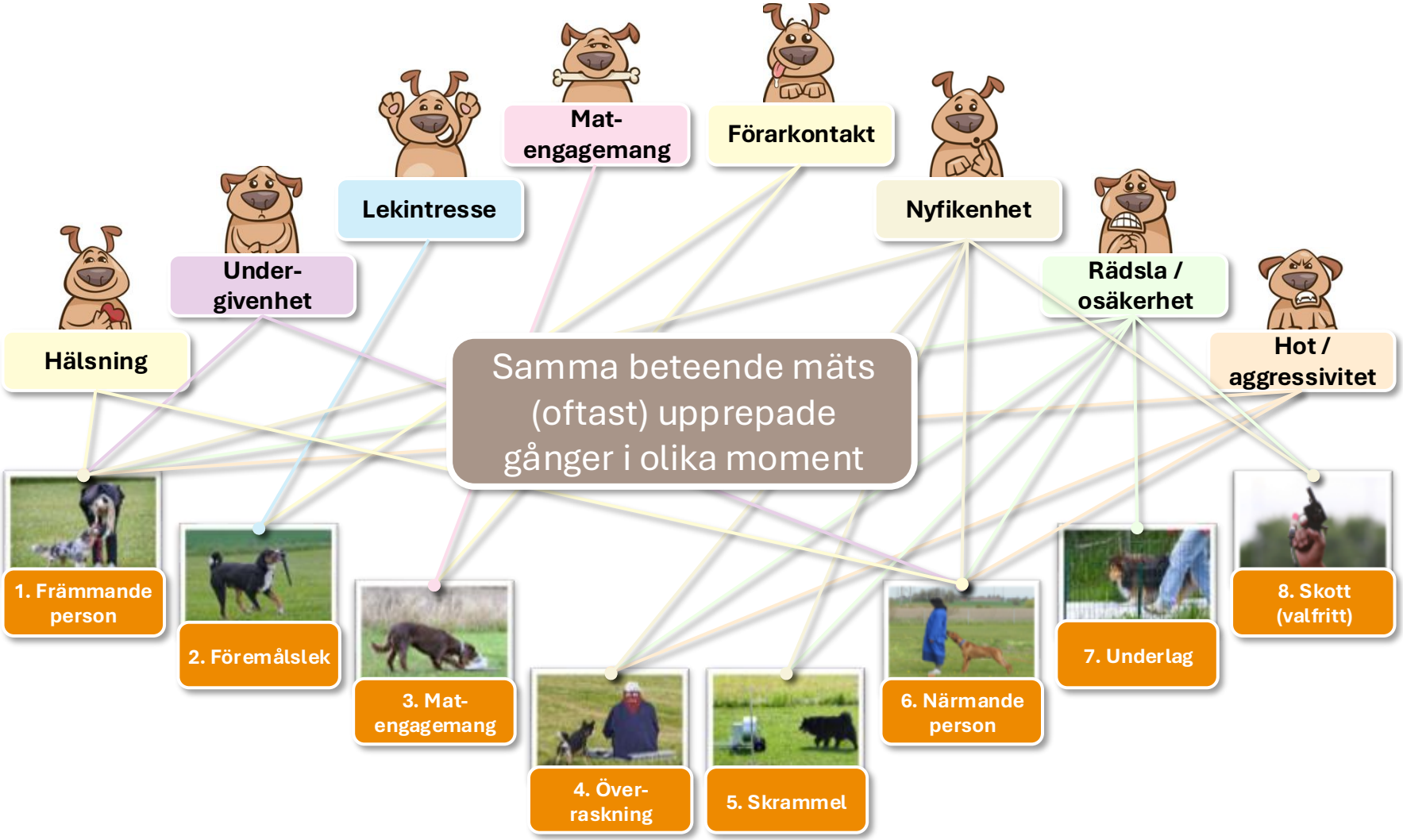

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Vardagsenkäten – en del av kvalitetssäkringen

- Bygger på C-BARQ
- Sker i samarbete med SLU
- Är en del i utvärderingen av BPH
- Säkerställer bl.a att de beteenden som visas på BPH känns igen i vardagen

Enkäten finns på skk.se och fylls i av hundägaren före eller efter BPH

© SKK, Mentalpoolen

Vad beskriver BPH?

Hur kan den insamlade BPH-informationen användas?

Underlag för diskussioner om mentalitet inom klubben

Underlag för att beskriva rasens mentalitet,
t.ex i RAS, på Köpahund.se och på klubbens hemsida

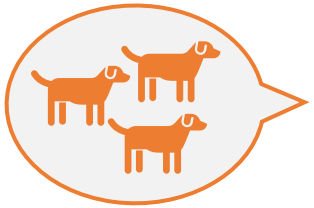

Underlag för att selektera för önskvärda egenskaper
i avelsarbetet

Stimulera ett ökat intresse för rasens mentalitet

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Resultatredovisning för hund

Beskrivaren dokumenterar hundens reaktioner direkt i BPH-appen.

Inom 1-2 dagar finns resultatet finns på SKKs webbtjänst Avelsdata https://hundar.skk.se/avelsdata

Hundens reaktioner presenteras i:

- Spindeldiagram
- Protokoll
- Sammanfattande beskrivning
  (pappret man får med sig hem)

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Resultatredovisning på SKK Avelsdata

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Protokoll

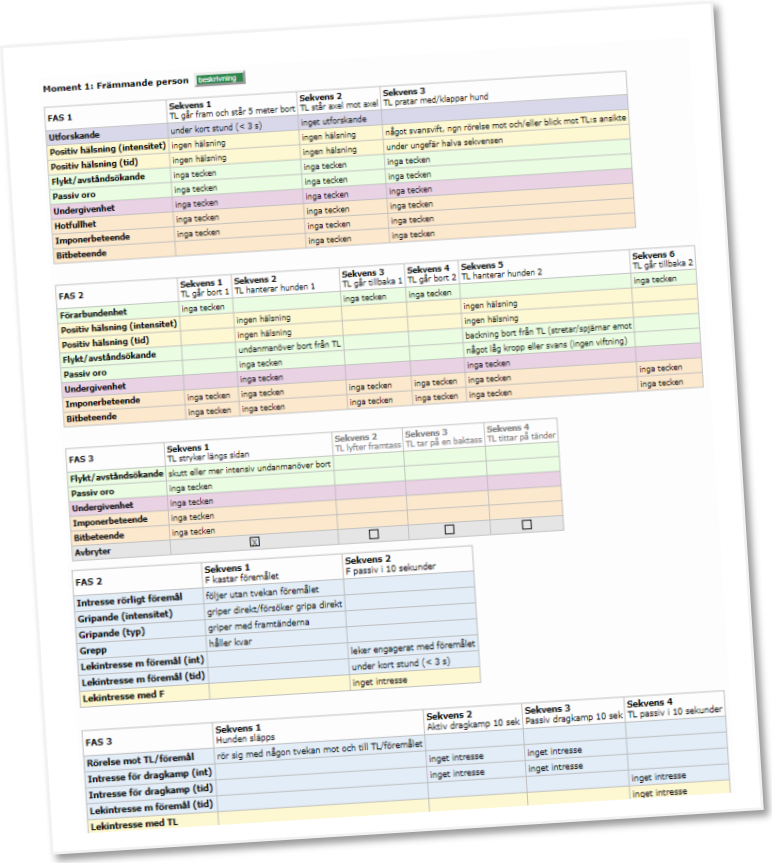

Moment 1: Främmande person beskrivning

FAS 1	Sekvens 1 TL går fram och står 5 meter bort	Sekvens 2 TL står axel mot axel	Sekvens 3 TL pratar med/klappar hund
Utforskande	under kort stund (< 3 s)	inget utforskande	
Positiv hälsning (intensitet)	ingen hälsning	ingen hälsning	något svansvift, ngn rörelse mot och/eller blick mot TLs ansikte
Positiv hälsning (tid)	ingen hälsning	ingen hälsning	under ungefär halva sekvensen
Flykt/avståndsökande	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Passiv oro	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Undergivenhet	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Hotfullhet	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Bitbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken

FAS 2	Sekvens 1 TL går bort 1	Sekvens 2 TL hanterar hunden 1	Sekvens 3 TL går tillbaka 1	Sekvens 4 TL går bort 2	Sekvens 5 TL hanterar hunden 2	Sekvens 6 TL går tillbaka 2
Förarbundenhet	inga tecken		inga tecken	inga tecken		inga tecken
Positiv hälsning (intensitet)		ingen hälsning			ingen hälsning	
Positiv hälsning (tid)		ingen hälsning			ingen hälsning	
Flykt/avståndsökande		undanmanöver bort från TL			backning bort från TL (stretar/spjärnar emot	
Passiv oro		inga tecken			något låg kropp eller svans (ingen viftning)	
Undergivenhet		inga tecken			inga tecken	
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken
Bitbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken

FAS 3	Sekvens 1 TL styvkar längs sidan	Sekvens 2 TL lyfter framtass	Sekvens 3 TL tar på en baktass	Sekvens 4 TL tittar på tänder
Flykt/avståndsökande	skutt eller mer intensiv undanmanöver bort			
Passiv oro	inga tecken			
Undergivenhet	inga tecken			
Imponerbeteende	inga tecken			
Bitbeteende	inga tecken			
Avbryter	☒	☐	☐	☐

FAS 2	Sekvens 1 F kastar föremålet	Sekvens 2 F passiv i 10 sekunder
Intresse rörligt föremål	följer utan tvekan föremålet	
Gripande (intensitet)	griper direkt/försöker gripa direkt	
Gripande (typ)	griper med framtänderna	
Grepp	håller kvar	
Lekintresse m föremål (int)		leker engagerat med föremålet
Lekintresse m föremål (tid)		under kort stund (< 3 s)
Lekintresse med F		inget intresse

FAS 3	Sekvens 1 Hunden släpps	Sekvens 2 Aktiv dragkamp 10 sek	Sekvens 3 Passiv dragkamp 10 sek	Sekvens 4 TL passiv i 10 sekunder
Rörelse mot TL/föremål	rör sig med någon tvekan mot och till TL/föremålet			
Intresse för dragkamp (int)		inget intresse	inget intresse	
Intresse för dragkamp (tid)		inget intresse	inget intresse	
Lekintresse m föremål (tid)				inget intresse
Lekintresse med TL				inget intresse

- Beskrivarens observationer (totalt cirka 240 st) av hunden dokumenteras i protokollet
- Ger en detaljerad redovisning av hur hunden agerat i olika delar av varje moment
- Är färgkodat utifrån beteendegrupperna

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädsla/osäkerhet
Hot/aggressivitet

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Spindeldiagram

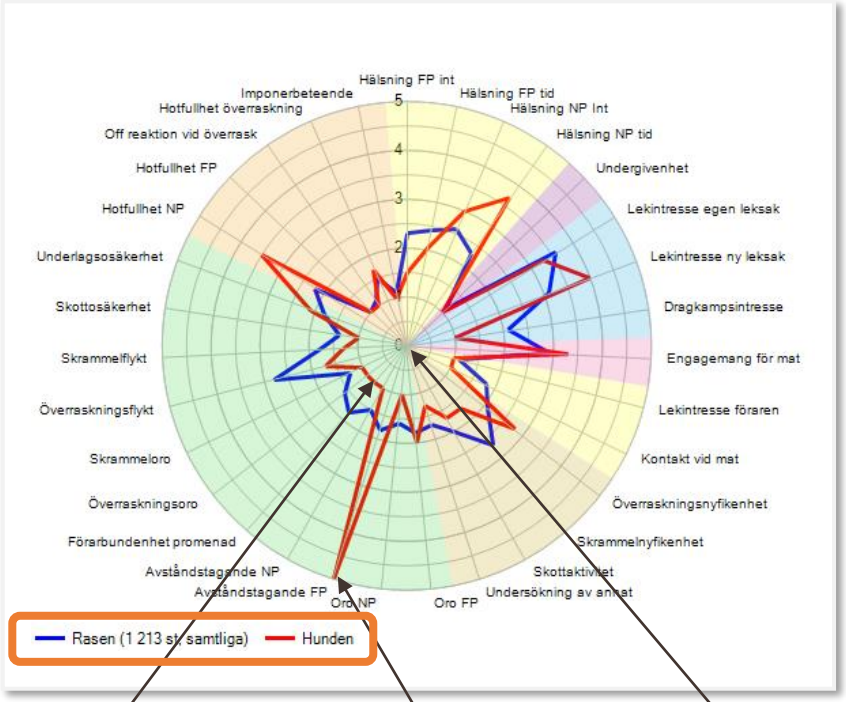

Värde 1 = Visar inte beteendet alls

Värde 5 = Visar beteendet i hög grad

Värde 0 = Har ej genomfört

- Beskrivarens observationer (”kryssen i protokollet”) räknas om för att bli mer överskådliga
- Presenteras grafiskt som ett spindeldiagram
- Är färgkodat utifrån beteendegrupperna
- Visar hundens värden i relation till rasmedel

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädsla/osäkerhet
Hot/aggressivitet

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Spindeldiagrammets siffervärden

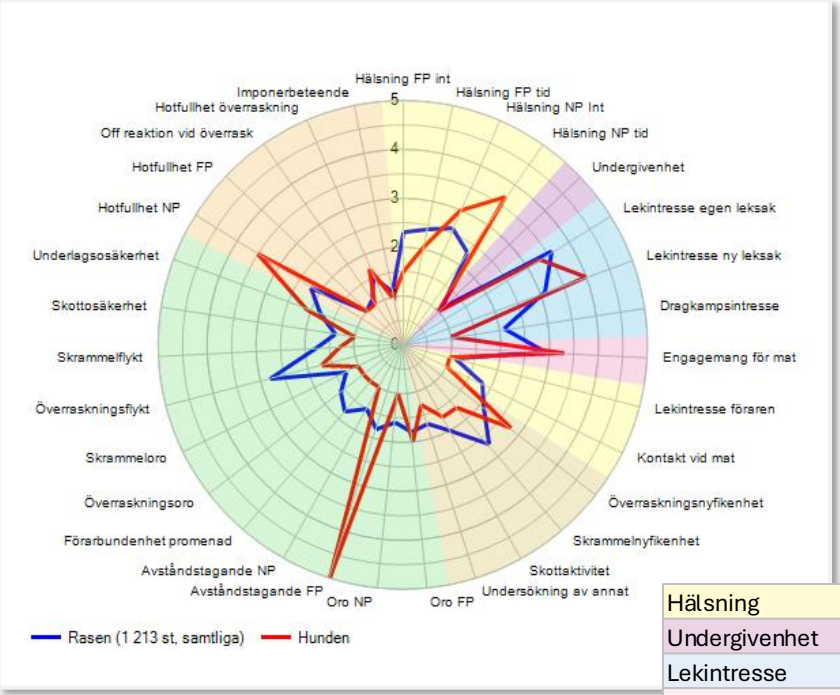

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädsla/osäkerhet
Hot/aggressivitet

Rasens medel → RM
Hundens medel → HM
Skillnad → Avvikelse

Moment	RM	HM	Avvikelse
Hälsning FP int	2,3	1,5	-0,8
Hälsning FP tid	2,4	2,0	-0,4
Hälsning NP Int	2,6	3,0	0,4
Hälsning NP tid	2,3	3,7	1,4
Undergivenhet	1,1	1,0	-0,1
Lekintresse egen leksak	3,6	3,3	-0,3
Lekintresse ny leksak	3,1	4,0	0,9
Dragkampsintresse	2,1	1,0	-1,1
Engagemang för mat	2,9	3,3	0,4
Lekintresse föraren	1,1	1,0	-0,1
Kontakt vid mat	1,8	1,0	-0,8
Överraskningsnyfikenhet	2,1	2,8	0,7
Skrammelnyfikenhet	2,7	1,7	-1,0
Skottaktivitet	2,0	1,7	-0,3
Undersökning av annat	1,7	1,3	-0,4
Oro FP	1,8	2,0	0,2
Oro NP	1,6	1,0	-0,6
Avståndstagande FP	1,8	5,0	3,2
Avståndstagande NP	1,5	1,0	-0,5
Förarbundenhet promenad	1,8	1,0	-0,8
Överraskningsoro	1,6	1,0	-0,6
Skrammeloro	1,3	1,0	-0,3
Överraskningsflykt	2,8	1,7	-1,1
Skrammelflykt	1,8	1,3	-0,5
Skottosäkerhet	1,4	1,0	-0,4
Underlagsosäkerhet	1,8	2,1	0,3
Hotfullhet NP	2,2	3,5	1,3
Hotfullhet FP	1,0	1,0	0,0
Off reaktion vid överrask	1,1	1,0	-0,1
Hotfullhet överraskning	1,5	1,7	0,2
Imponerbeteende	1,1	1,0	-0,1

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Sammanfattande beskrivning (pappret man får med sig hem)

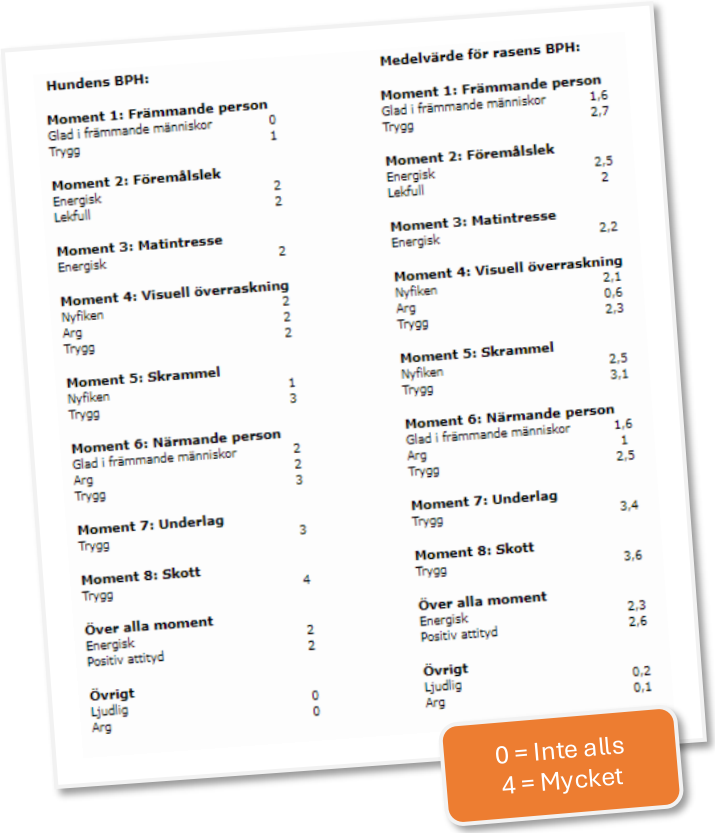

Hundens BPH:

Moment 1: Främmande person	
Glad i främmande människor	0
Trygg	1
Moment 2: Föremålslek	
Energisk	2
Lekfull	2
Moment 3: Matintresse	
Energisk	2
Moment 4: Visuell överraskning	
Nyfiken	2
Arg	2
Trygg	2
Moment 5: Skrammel	
Nyfiken	1
Trygg	3
Moment 6: Närmande person	
Glad i främmande människor	2
Arg	2
Trygg	3
Moment 7: Underlag	
Trygg	3
Moment 8: Skott	
Trygg	4
Över alla moment	
Energisk	2
Positiv attityd	2
Övrigt	
Ljudlig	0
Arg	0

Medelvärde för rasens BPH:

Moment 1: Främmande person	
Glad i främmande människor	1,6
Trygg	2,7
Moment 2: Föremålslek	
Energisk	2,5
Lekfull	2
Moment 3: Matintresse	
Energisk	2,2
Moment 4: Visuell överraskning	
Nyfiken	2,1
Arg	0,6
Trygg	2,3
Moment 5: Skrammel	
Nyfiken	2,5
Trygg	3,1
Moment 6: Närmande person	
Glad i främmande människor	1,6
Arg	1
Trygg	2,5
Moment 7: Underlag	
Trygg	3,4
Moment 8: Skott	
Trygg	3,6
Över alla moment	
Energisk	2,3
Positiv attityd	2,6
Övrigt	
Ljudlig	0,2
Arg	0,1

0 = Inte alls
4 = Mycket

- Beskrivarens subjektiva uppfattning om hunden
- Ska ses som ett komplement till spindel och protokoll
- Anger i vilken grad beskrivaren upplevt hunden som arg, glad i främmande människor, lekfull, nyfiken, trygg, energisk, positiv attityd och ljudlig.

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Se helheten i spindeldiagrammet
- båda är reserverade men av helt olika anledning

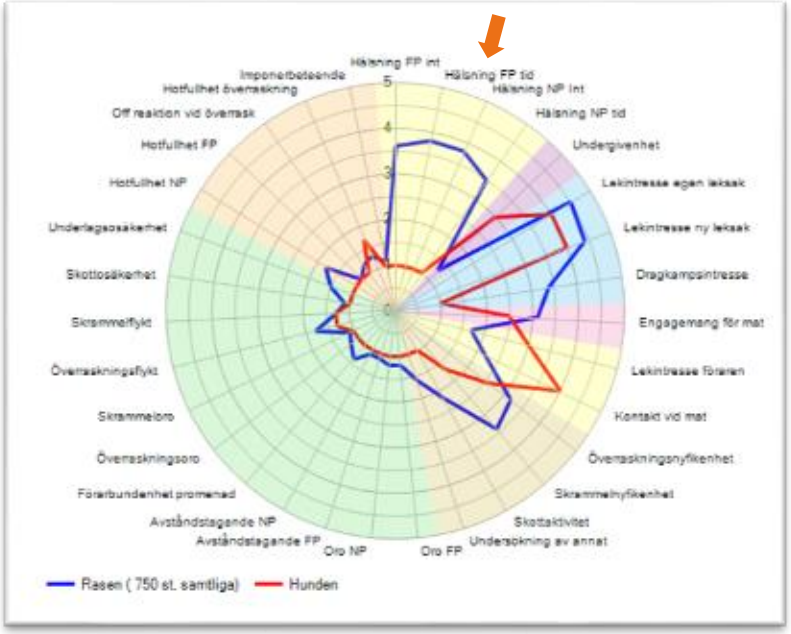

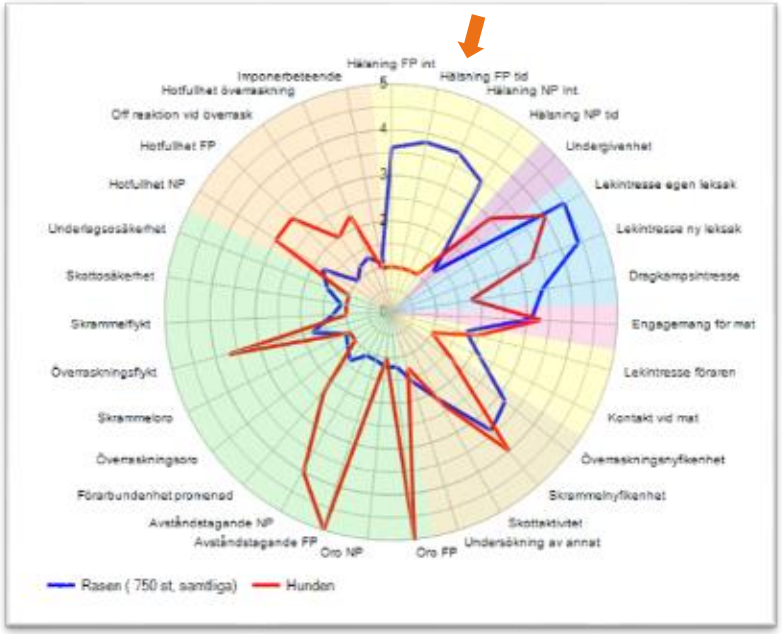

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Se detaljerna i protokollet
- båda visar hotfullhet (i olika grad) men agerar helt olika

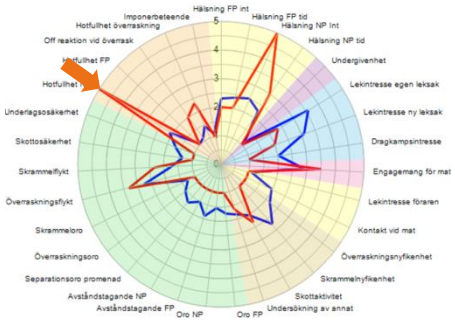

Moment 6: Närmande person beskrivning

FAS 1	Sekvens 1 Från klapp t.o.m. stopp 2	Sekvens 2 Från stopp 2 t.o.m. stopp 4	Sekvens 3 Från stopp 4 t.o.m. stopp 6
Hotfullhet	kropp och öron framåt och uppåt, flera dova skall/morr	kropp och öron framåt och uppåt, flera dova skall/morr	kropp och öron framåt och uppåt, flera dova skall/morr
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken

FAS 2	Sekvens 1 0 - 15 sekunder	Sekvens 2 15 - 30 sekunder	Sekvens 3 Efter att F gått fram	Sekvens 4 Medan F pratar/lockar	Sekvens 5 Medan Fig pratar/lockar	Sekvens 6 Efter att dräkt tagits av	I efterhand
Hotfullhet	kropp och öron framåt och uppåt, flera dova skall/morr	enstaka dova skall/morr	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	inga tecken	
Bitbeteende					inga tecken	inga tecken	

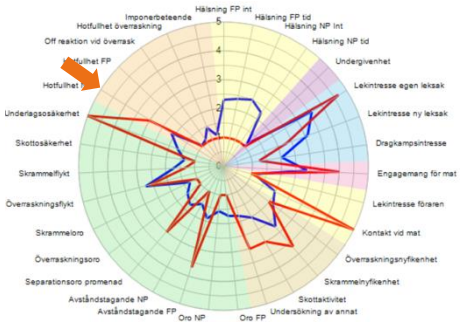

Moment 6: Närmande person beskrivning

FAS 1	Sekvens 1 Från klapp t.o.m. stopp 2	Sekvens 2 Från stopp 2 t.o.m. stopp 4	Sekvens 3 Från stopp 4 t.o.m. stopp 6
Hotfullhet	inga tecken	inga tecken	kropp och öron tydligt framåt/uppåt, flera dova skall/morr, utfall och/eller stamp
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken	inga tecken

FAS 2	Sekvens 1 0 - 15 sekunder	Sekvens 2 15 - 30 sekunder	Sekvens 3 Efter att F gått fram	Sekvens 4 Medan F pratar/lockar	Sekvens 5 Medan Fig pratar/lockar	Sekvens 6 Efter att dräkt tagits av	I efterhand
Hotfullhet	enstaka dova skall/morr	inga tecken			inga tecken	inga tecken	
Imponerbeteende	inga tecken	inga tecken			inga tecken	inga tecken	
Bitbeteende					inga tecken	bett	

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Se den sammanfattande beskrivningen
- med beskrivarens egen bedömning av hunden

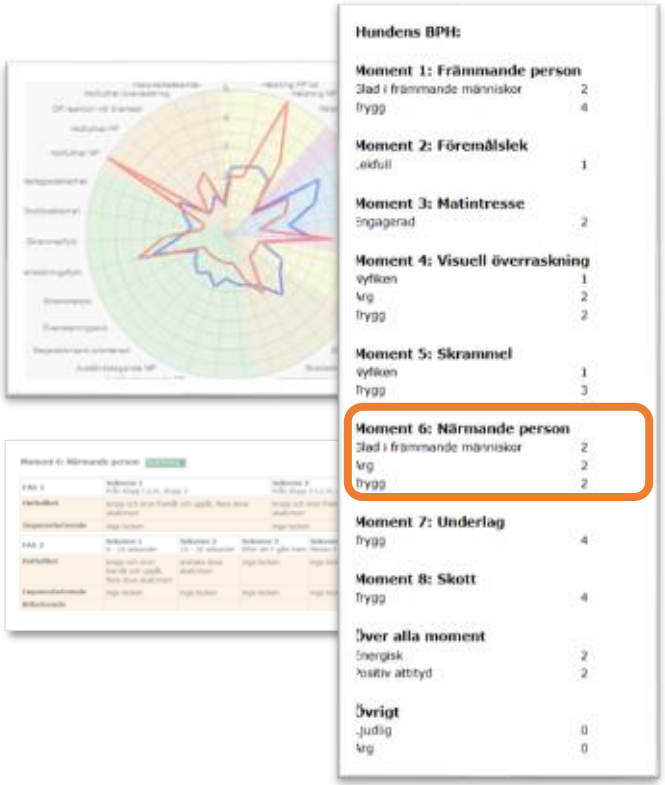

Hundens BPH:

Moment 1: Främmande person
Glad i främmande människor 2
Trygg 4

Moment 2: Föremålslek
Lekfull 1

Moment 3: Matintresse
Engagerad 2

Moment 4: Visuell överraskning
Nyfiken 1
Arg 2
Trygg 2

Moment 5: Skrammel
Nyfiken 1
Trygg 3

Moment 6: Närmande person
Glad i främmande människor 2
Arg 2
Trygg 2

Moment 7: Underlag
Trygg 4

Moment 8: Skott
Trygg 4

Över alla moment
Energisk 2
Positiv attityd 2

Övrigt
Ljudlig 0
Arg 0

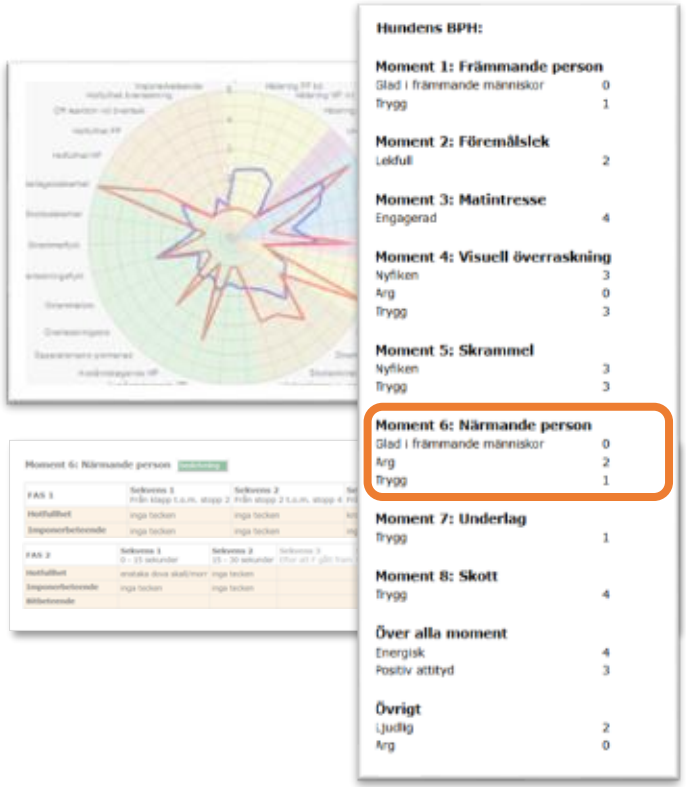

Hundens BPH:

Moment 1: Främmande person
Glad i främmande människor 0
Trygg 1

Moment 2: Föremålslek
Lekfull 2

Moment 3: Matintresse
Engagerad 4

Moment 4: Visuell överraskning
Nyfiken 3
Arg 0
Trygg 3

Moment 5: Skrammel
Nyfiken 3
Trygg 3

Moment 6: Närmande person
Glad i främmande människor 0
Arg 2
Trygg 1

Moment 7: Underlag
Trygg 1

Moment 8: Skott
Trygg 4

Över alla moment
Energisk 4
Positiv attityd 3

Övrigt
Ljudlig 2
Arg 0

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Statistik avkommor

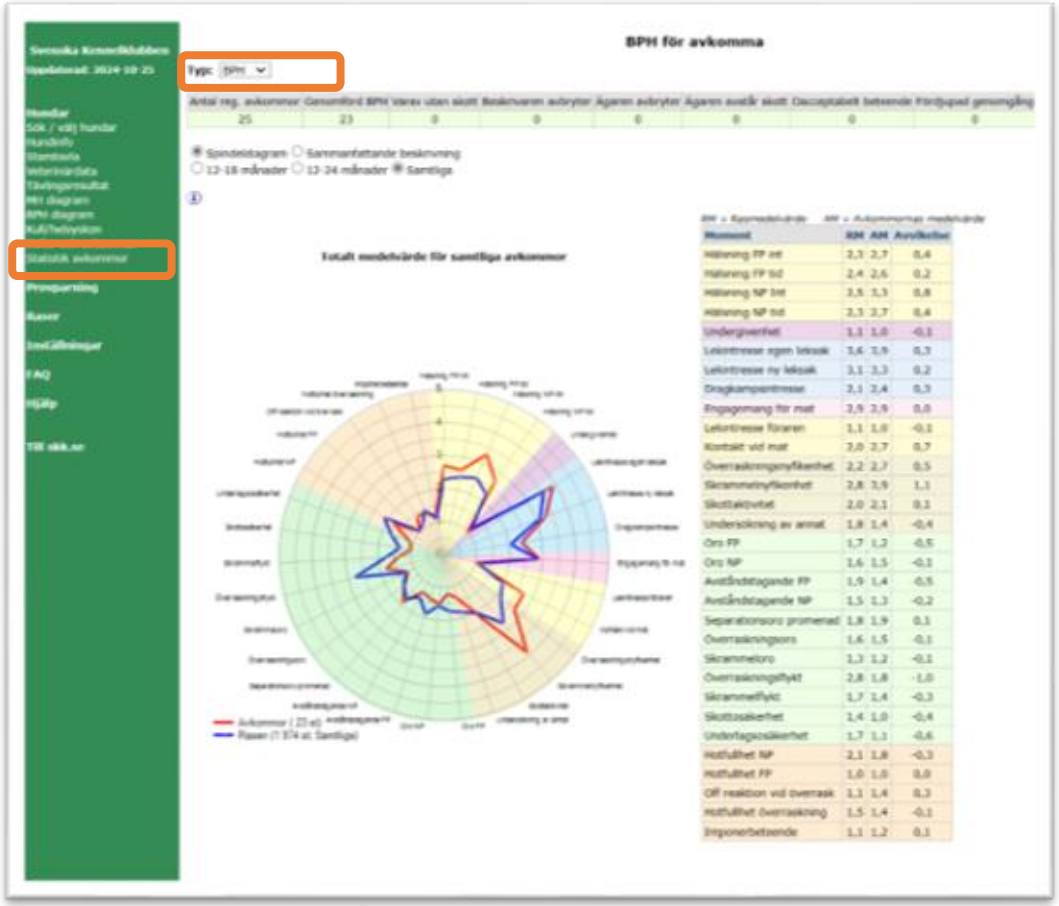

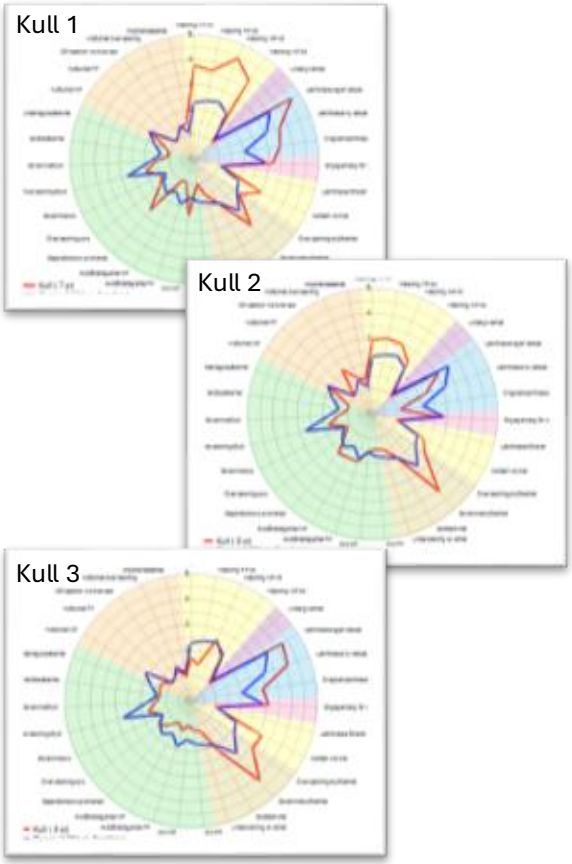

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Resultatredovisning för ras - översikt

Svenska Kennelklubben
Uppdaterad: 2024-11-05

Hundar
Provparning
Raser
Sök / välj ras
Rasinfo
Statistik registrering
Djur använda i avel
Avelsstruktur - barnbarn
Inavelstrend
Hälsa
BPH
MH
Listor
Inställningar

Typ: översikt (översikt / medelvärde / sammanfattning) Födelseår: 2014 - 2023 Visa

Sammanställning per år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt för 2014-2023
Antal födda	340	325	318	323	300	294	320	438	257	299	3 214
Antal starter BPH	127	117	152	168	164	159	170	256	150	83	1 546
varav genomförda BPH	118	108	142	159	157	150	163	245	135	78	1 455
Med skott	116	108	140	158	156	150	161	241	131	78	1 439
varav - hanar	62	55	62	79	86	70	83	107	62	38	704
varav - tikar	54	53	78	79	70	80	78	134	69	40	735
Utan skott	2	0	2	1	1	0	2	4	4	0	16
varav - hanar	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	4
varav - tikar	1	0	1	1	1	0	0	4	4	0	12
Ägaren avstår skott	0	1	2	2	4	3	1	0	3	0	16
Beskrivaren avbryter	3	3	7	5	6	9	8	12	14	5	72
Ägaren avbryter	6	6	4	6	1	2	1	1	3	0	30
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	1	4	1	1	4	5	2	1	1	0	20

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Resultatredovisning för ras – medelvärden protokollet

Sammanställning per år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal födda	340	325	318	323	300	294	320	438	257	29
Antal starter BPH	127	117	152	168	164	159	170	256	150	
varav genomförda BPH	118	108	142	159	157	150	163	245	135	
varav - hanar	63	55	63	79	86	70	85	107	62	
varav - tikar	55	53	79	80	71	80	78	138	73	
Hälsning FP int	2,6	2,5	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	
Hälsning FP tid	2,8	2,6	2,4	2,3	2,3	2,4	2,2	2,2	2,2	
Hälsning NP Int	3,0	2,8	2,7	2,6	2,6	2,4	2,2	2,4	2,3	
Hälsning NP tid	2,7	2,5	2,4	2,2	2,3	2,2	2,0	2,2	2,1	
Undergivenhet	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	
Lekintresse egen leksak	3,8	3,6	3,7	3,6	3,6	3,7	3,4	3,6	3,2	
Lekintresse ny leksak	3,2	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	3,2	2,9	
Dragkampsintresse	2,2	2,1	2,1	2,0	2,1	1,9	2,0	2,1	1,9	
Engagemang för mat	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	
Lekintresse föraren	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	
Kontakt vid mat	2,1	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,2	2,2	1,9	
Överraskningsnyfikenhet	2,2	2,3	2,1	2,2	2,3	2,2	2,2	2,2	2,1	
Skrammelnyfikenhet	2,7	2,8	2,8	2,9	3,0	2,9	2,8	2,7	2,	
Skottaktivitet	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	2,0	2,1	1,	
Undersökning av annat	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,9	1,9	2	
Oro FP	1,6	1,6	1,9	1,7	1,6	1,8	1,8	1,6	1	
Oro NP	1,8	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,4		
Avståndstagande FP	1,5	1,7	1,7	2,0	1,7	2,0	2,1	1,9		
Avståndstagande NP	1,3	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5	1,4	1,5		
Separationsoro promenad	1,6	1,8	1,8	1,7	1,5	1,7	1,8	1,7		
Överraskningsoro	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,4	1,4		
Skrammeloro	1,5	1,3	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2		
Överraskningsflykt	2,8	2,6	2,8	2,5	2,5	2,6	2,5	2,7		
Skrammelflykt	1,8	1,6	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,7		
Skottosäkerhet	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2		
Underlagsosäkerhet	1,8	1,5	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6		
Hotfullhet NP	2,3	2,2	2,3	2,0	2,4	2,0	2,1	1,8		
Hotfullhet FP	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0
Off reaktion vid överrask	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1
Hotfullhet överraskning	1,5	1,4	1,5	1,4	1,5	1,3	1,5	1,4	1,3	1,3
Imponerbeteende	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,0	1,2	1,0	1,1	1,1

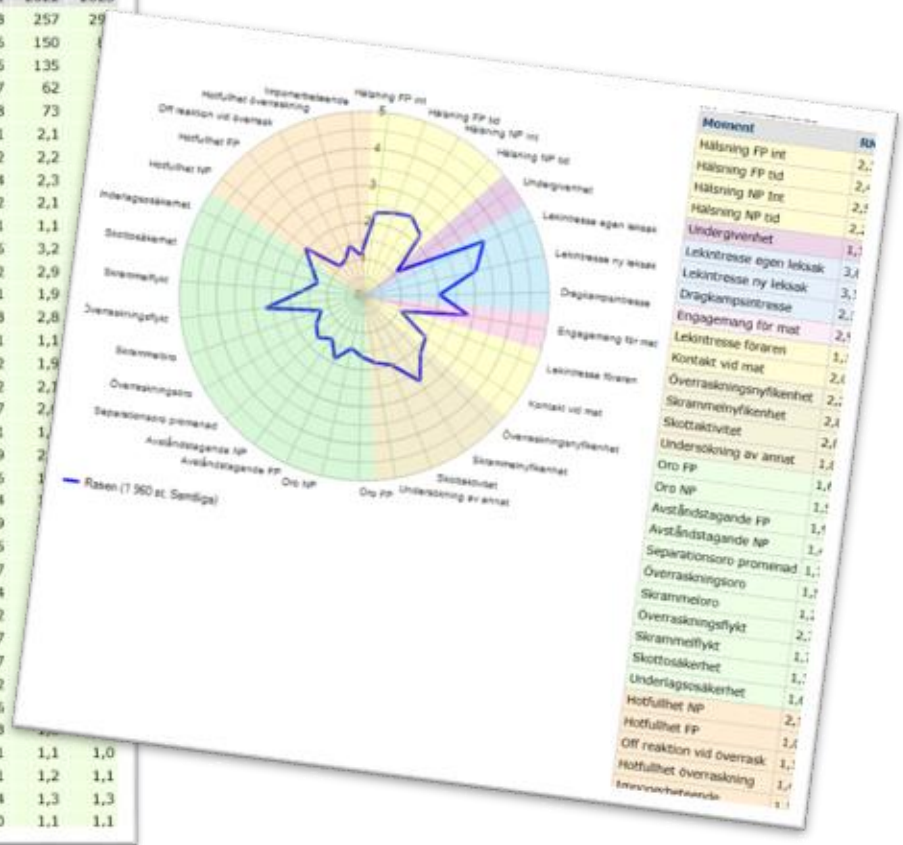

© SKK, Mentalpoolen

Tolka BPH-resultat

Resultatredovisning för ras – medelvärden sammanfattande beskrivning

ammanställning per år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ntal födda	340	325	318	323	300	294	320	438	257	299
ntal starter BPH	127	117	152	168	164	159	170	256	150	83
varav genomförda BPH	118	108	142	159	157	150	164	245	135	78
varav - hanar	63	55	63	79	86	70	85	107	62	38
varav - tikar	55	53	79	80	71	80	79	138	73	40
oment 1: Främmande person										
Glad i människor	1,7	1,8	1,5	1,5	1,5	1,3	1,4	1,4	1,3	1,7
Trygg	3,1	2,7	2,8	2,6	2,8	2,4	2,5	2,6	2,6	3,0
oment 2: Föremålslek										
Lekfull	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,6	1,9
oment 3: Matintresse										
Engagerad	2,2	2,3	2,2	2,2	2,2	2,0	2,0	2,1	2,1	2,3
oment 4: Visuell överraskning										
Nyfiken	2,1	2,2	2,1	2,0	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6
Arg	0,7	0,5	0,6	0,4	0,5	0,2	0,5	0,3	0,3	0,4
Trygg	2,3	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,1	2,0
oment 5: Skrammel										
Nyfiken	2,5	2,6	2,3	2,5	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1
Trygg	3,2	3,3	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3	3,2	3,1	3,2
oment 6: Närmande person										
Glad i människor	1,9	1,8	1,7	1,6	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3
Arg	1,0	0,9	1,1	0,8	1,0	0,7	0,8	0,6	0,6	0,6
Trygg	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5	2,3	2,6	2,6	2,6	2,6
oment 7: Underlag										
Trygg	3,3	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,7
oment 8: Skott										
Trygg	3,6	3,7	3,6	3,7	3,6	3,8	3,8	3,8	3,7	3,8
ver alla moment:										
Ljudlig	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0
Positiv	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,7	2,5	2,4	2,3	2,5
Energisk	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,3	2,4	2,3	2,2	2,3
Arg	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

© SKK, Mentalpoolen

Wheatenterrier 500-variationsanalys i december 2025 baserad på Protokoll för BPH Svenskfödda 496 st Importer 13 st

Rasstandarden

Användningsområde

Tidigare gårds – och jakthund, numera främst sällskapshund

Grupp 3

FCI-nummer 40
FCI-standard på engelska publicerad 2001-04-25
FCI-standard fastställd av FCI General Committee 2001-01-27
Översättning fastställd av SKKs arbetsgrupp för standardfrågor 2021-07-30

IRISH SOFTCOATED WHEATEN TERRIER

Nordisk Kennel Union
Dansk Kennel Klub
Hundaræktarfélag Íslands
Norsk Kennel Klub
Svenska Kennelklubben
Suomen Kennelliitto – Finska kennelklubben

© SKK, Mentalpoolen

Rasstandarden

Bakgrund/ändamål

Den historiska bakgrunden för Irish softcoated wheaten terrier är tämligen dunkel p.g.a. rasens släktskap med de andra irländska terrierraserna. Wheatenterriern är troligen den äldsta av de fyra raserna. Dess existens i åtminstone 200 år antyds i gamla skrifter där man refererar till ”soft-coated dogs”. Släktskapet med den moderna irländska terriern, även om det inte är så väl dokumenterat, verkar vara resultatet av medvetna experimentkorsningar mellan raserna. Så den anspråkslösa wheatenterriern har troligen en tämligen blandad härkomst.

© SKK, Mentalpoolen

Rasstandarden

Fortsättning Bakgrund/ändamål

Irish softcoated wheaten terrier

användes av småbrukare till allehanda göromål på gårdarna, inte minst för att hålla efter skadedjur. Rasen användes under lång tid till den svåra jakten på grävling och utter. Trots wheatenterrierns gamla anor var det inte förrän 1937 som irländska kennelklubben officiellt erkände den som ras. Rasen har stadigt ökat i popularitet och är numera välkänd runt om i världen.

© SKK, Mentalpoolen

Rasstandarden

Uppförande/karaktär

Irish softcoated wheaten terrier skall vara livlig och sportig med bra temperament. Rasen är synnerligen tillgiven och lojal och mycket intelligent. Den är en pålitlig och trogen vän som försvarar utan aggressivitet.

© SKK, Mentalpoolen

Rasspecifika avelsstrategier (RAS) 2022-2026

Mål & strategier för mentalitet

Mål

1. Bevara rasens temperament
2. Färre avlivningar på grund av beteende
3. Beskrivning av avelshundar
4. BPH 500-analys

Strategier

1. Tävlingar
2. Fler hundar bör genomgå BPH
3. Selektion av avelshundar bör innefatta data från MH/BPH
4. Enkät vart femte år

© SKK, Mentalpoolen

SKK, Köpa hund

Egenskaper / mentalitet

De mentala egenskaperna varierar mycket inom rasen men oftast är detta en framåt, livlig, påhittig och självständig hund. Irish softcoated wheaten terrier är en lättlärd samt arbetsvillig hundras och med tålamod och engagerad ägare, går det absolut att nå framgångar i agility, bruks, nosework, lydnad och viltspår.

© SKK, Mentalpoolen

Lite statistik

Totalt har registrerats 9 730 st wheatenterrier under åren 2004 - 2025

Om vi tar bort 239 st som är födda 2024 -2025 som är för unga att göra

BPH så återstår 9 491 st (OBS! födelseår)

Under tiden 2012 (BPH startade) – 2023 (OBS! 2024,2025 föddes 4 som deltog men tas bort) deltog 495 – 4 = 491 st

Detta innebär att **5,17 %** är mentalbeskrivna på BPH dvs cirka 95 %

är inte mentalbeskrivna på BPH (en del har deltagit i MH fast antalet

har minskat för varje år efter 2012.

© SKK, Mentalpoolen

Wheatenterriers medelvärden vid BPH

Rasspindel

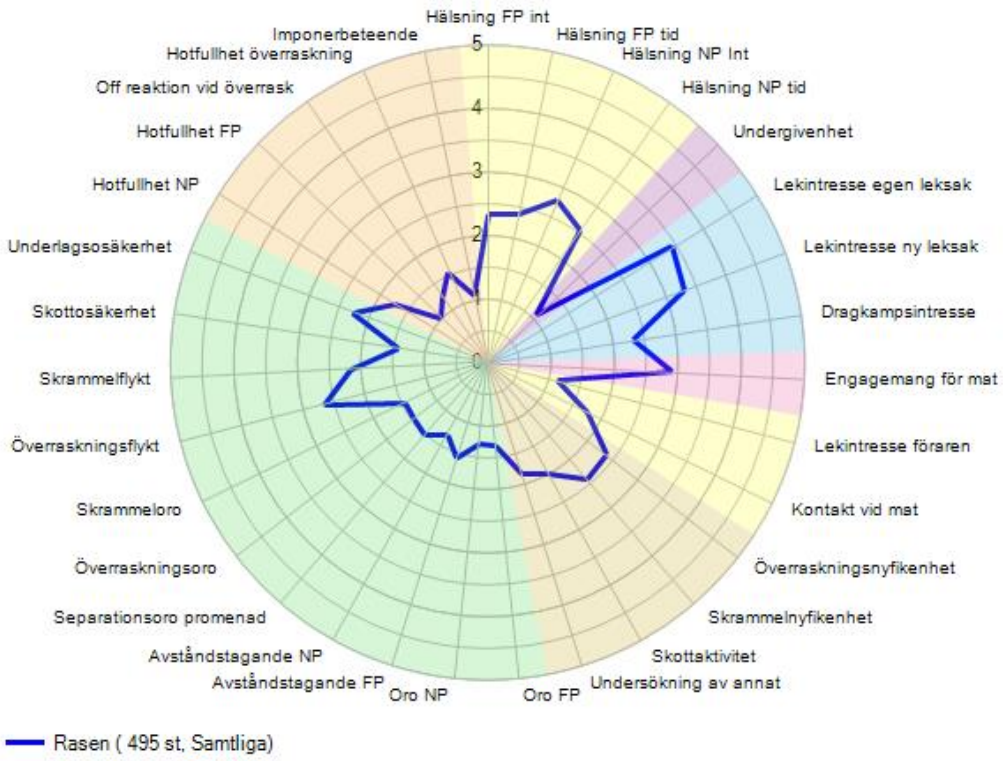

Moment	RM
Hälsning FP int	2,3
Hälsning FP tid	2,4
Hälsning NP Int	2,8
Hälsning NP tid	2,5
Undergivenhet	1,1
Lekintresse egen leksak	3,4
Lekintresse ny leksak	3,3
Dragkampsintresse	2,3
Engagemang för mat	2,9
Lekintresse föraren	1,1
Kontakt vid mat	1,8
Överraskningsnyfikenhet	2,4
Skrammelnyfikenhet	2,4
Skottaktivitet	2,0
Undersökning av annat	1,8
Oro FP	1,3
Oro NP	1,3
Avståndstagande FP	1,6
Avståndstagande NP	1,3
Separationsoro promenad	1,5
Överraskningsoro	1,5
Skrammeloro	1,4
Överraskningsflykt	2,7
Skrammelflykt	2,1
Skottosäkerhet	1,4
Underlagsosäkerhet	2,3
Hotfullhet NP	1,7
Hotfullhet FP	1,0
Off reaktion vid överrask	1,2
Hotfullhet överraskning	1,6
Imponerbeteende	1,1

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädsla/osäkerhet
Hot/aggressivitet

© SKK, Mentalpoolen

Medelvärden vid BPH

Medelvärdet säger inget om variationen inom rasen

100 st beskrivna hundar

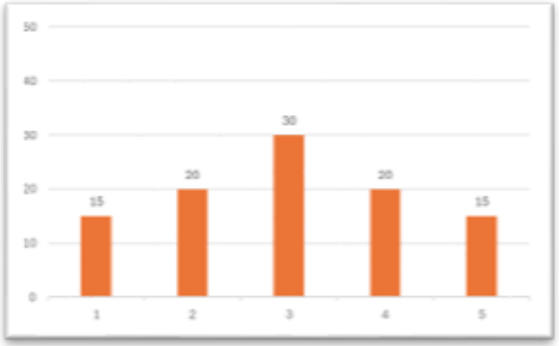

(15*1)+(20*2)+(30*3)+(20*4)+(15*5) = 300
300 / 100 hundar

Medelvärde 3

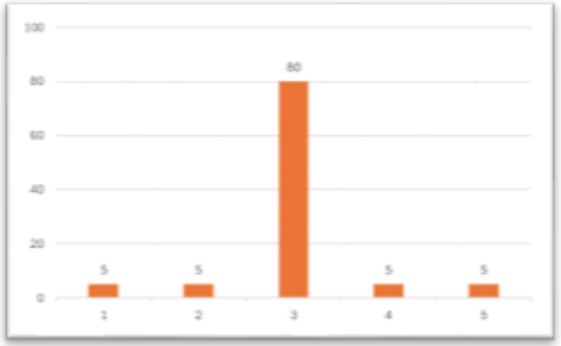

(5*1)+(5*2)+(80*3)+(5*4)+(5*5) = 300
300 / 100 hundar

Medelvärde 3

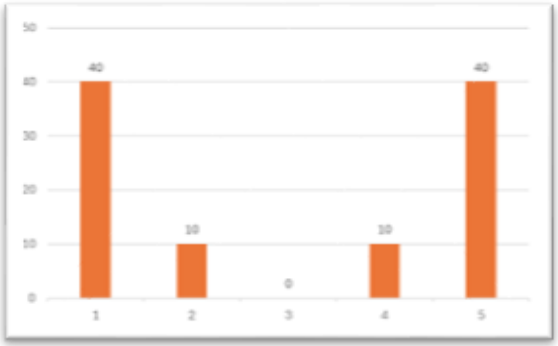

(40*1)+(10*2)+(0*3)+(10*4)+(40*5) = 300
300 / 100 hundar

Medelvärde 3

Ger helt olika möjligheter att förändra en egenskap i rasen!

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Socialitet/Hälsning

Foto: Åsa Lindholm

Beteendevariation socialitet / hälsning

Hälsning

Tid främmande person

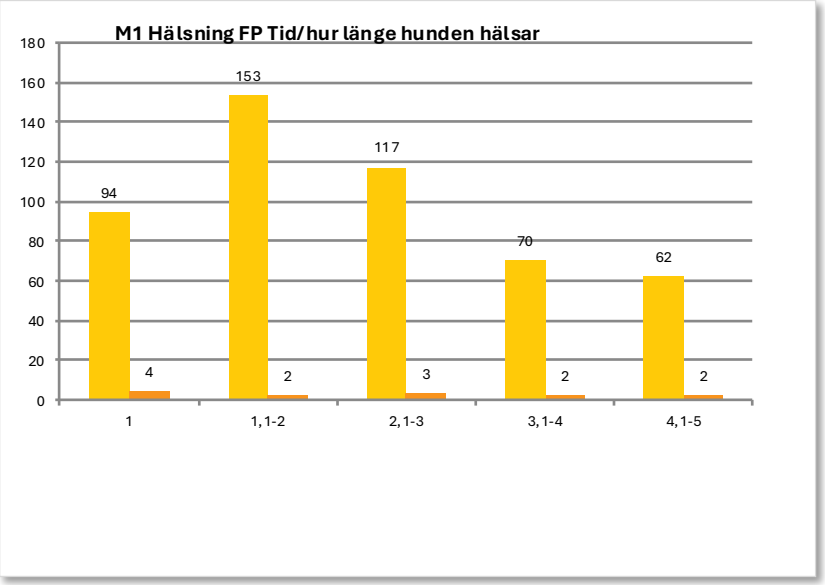

Moment 1

Tid närmande person

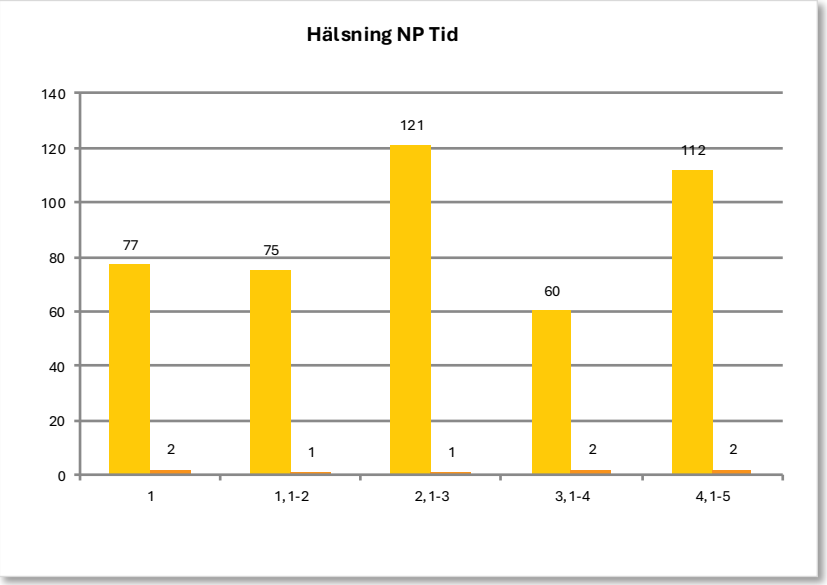

Moment 6

Tid = Hur länge hunden hälsar

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation socialitet / hälsning

Hälsning

Intensitet främmande person

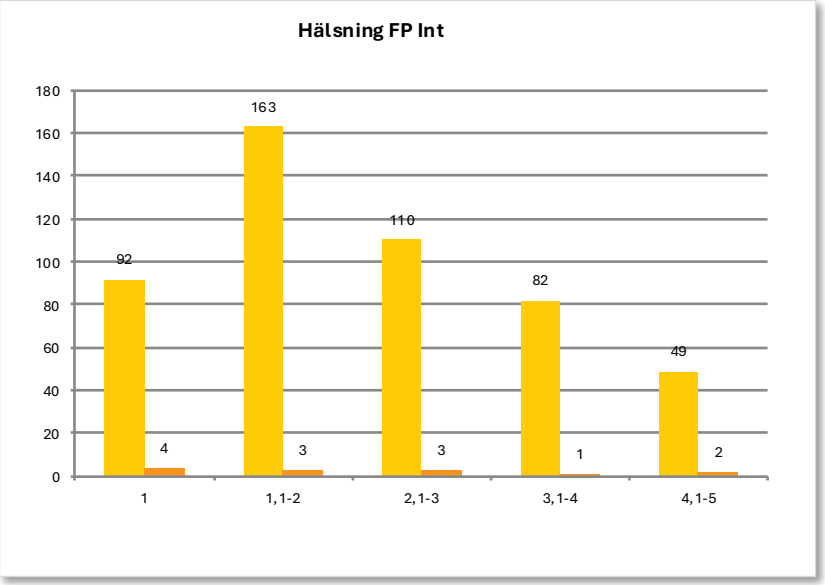

Moment 1

Intensitet närmande person

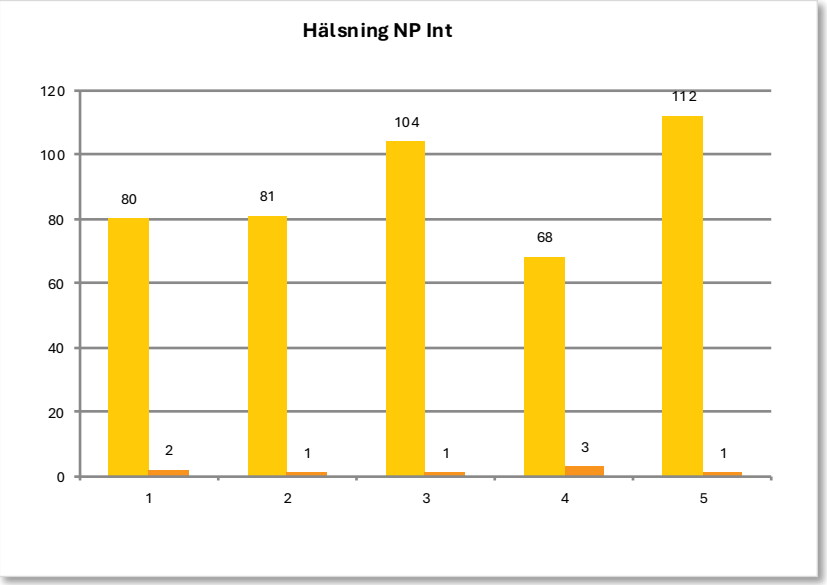

Moment 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation socialitet / hälsning

Hälsning

Undergivenhet

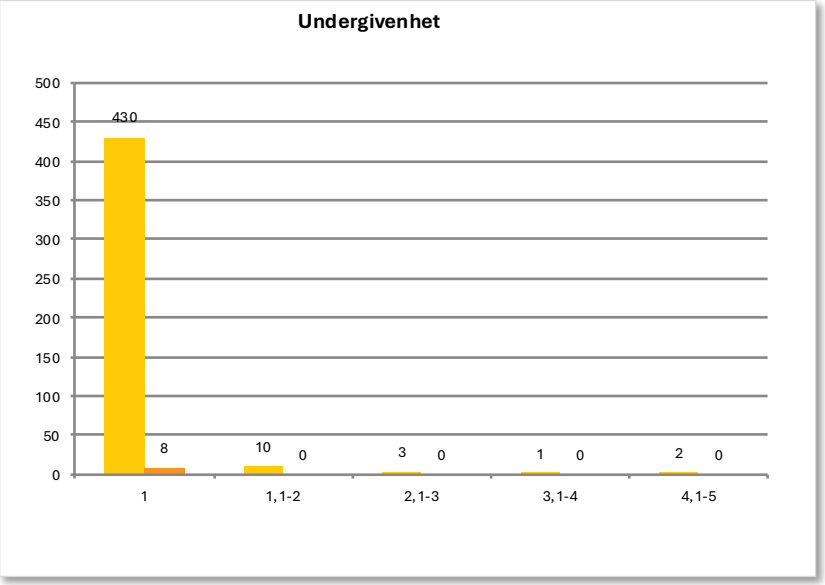

Moment 1 och 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation Lekintresse inkl. förarkontakt

Foto: Åsa Lindholm

Beteendevariation lekintresse

Lekintresse inkl. förarkontakt

Egen leksak

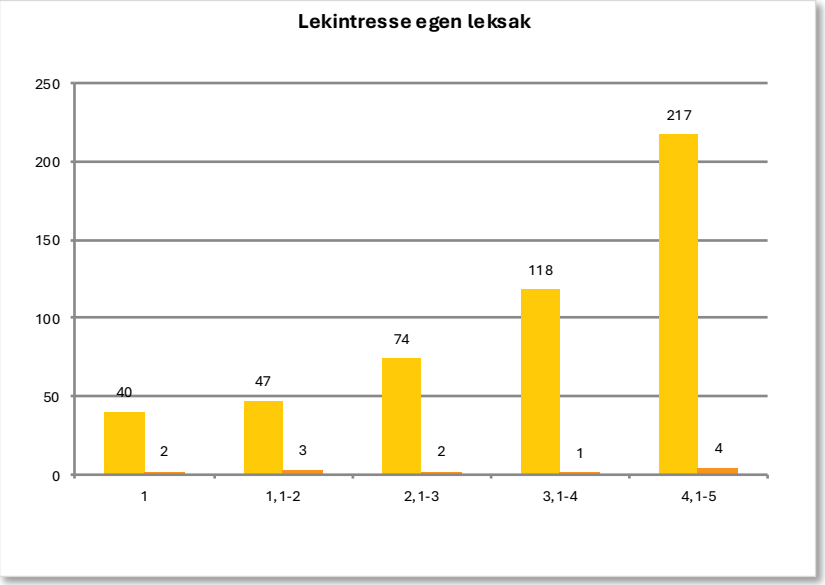

Moment 2

Ny leksak

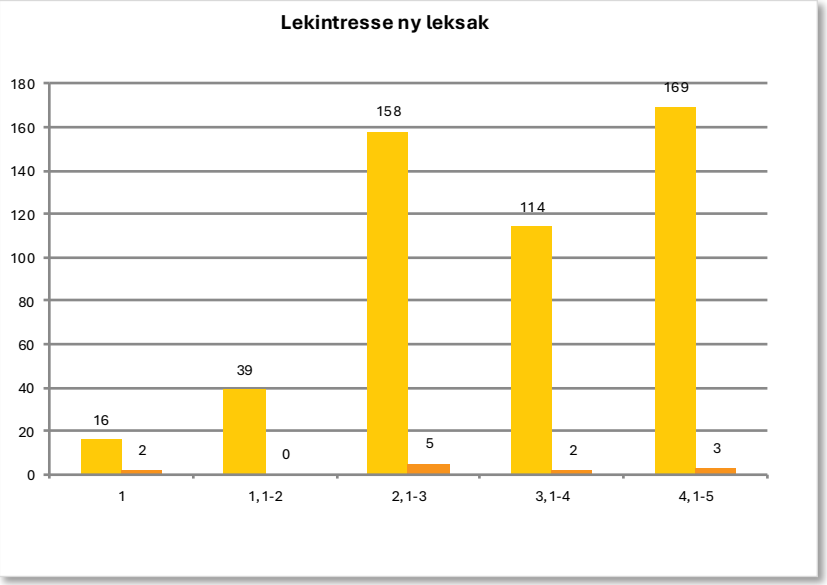

Moment 2

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation lekintresse

Lekintresse inkl. förarkontakt

Dragkampsintresse

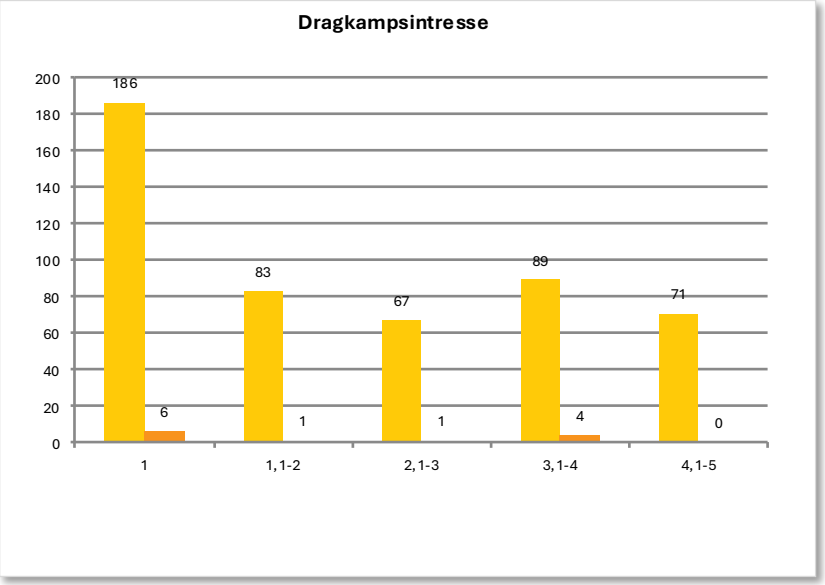

Moment 2

Lekintresse föraren

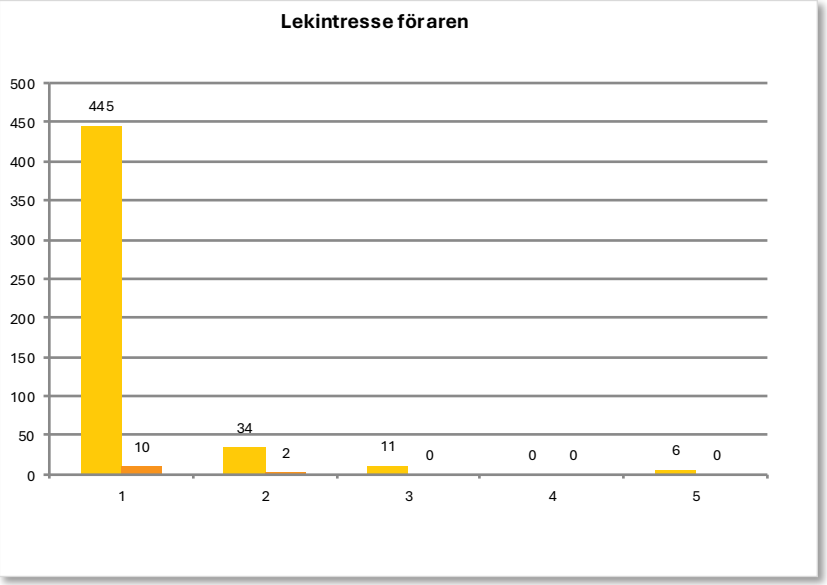

Moment 2

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Matengagemang
inkl. förarkontakt

Foto: Åsa Lindholm

Beteendevariation matengagemang

Matengagemang

Engagemang för mat

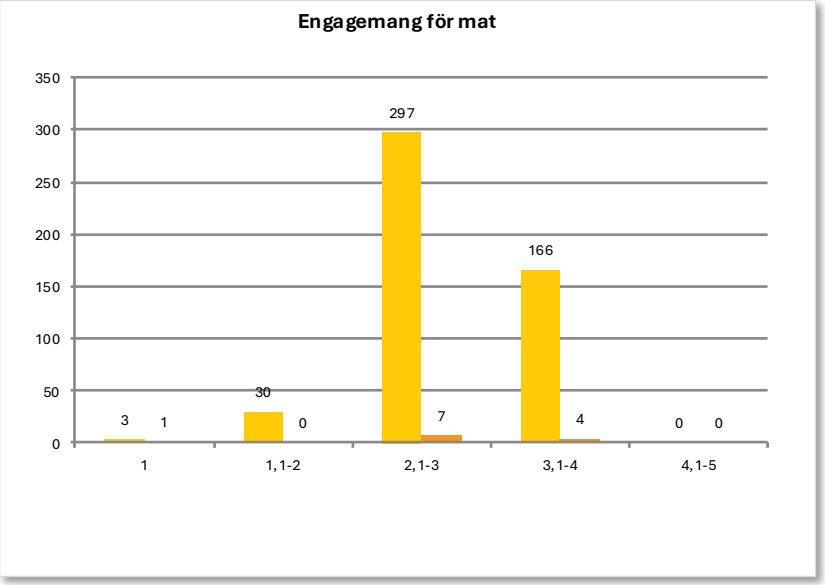

Moment 3

Kontakt vid mat

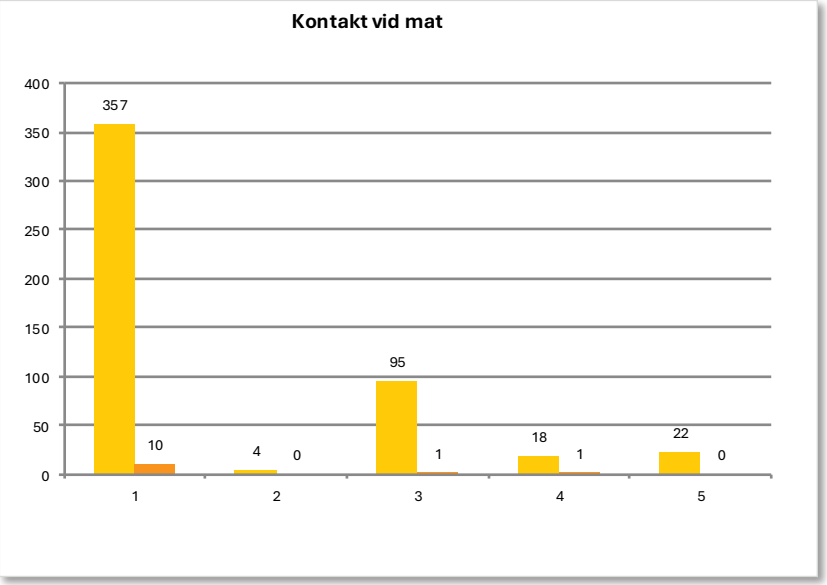

Moment 3

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Nyfikenhet / Utforskande

Foto: Åsa Lindholm

Beteendevariation nyfikenhet

Nyfikenhet / Utforskande

Överraskningsnyfikenhet

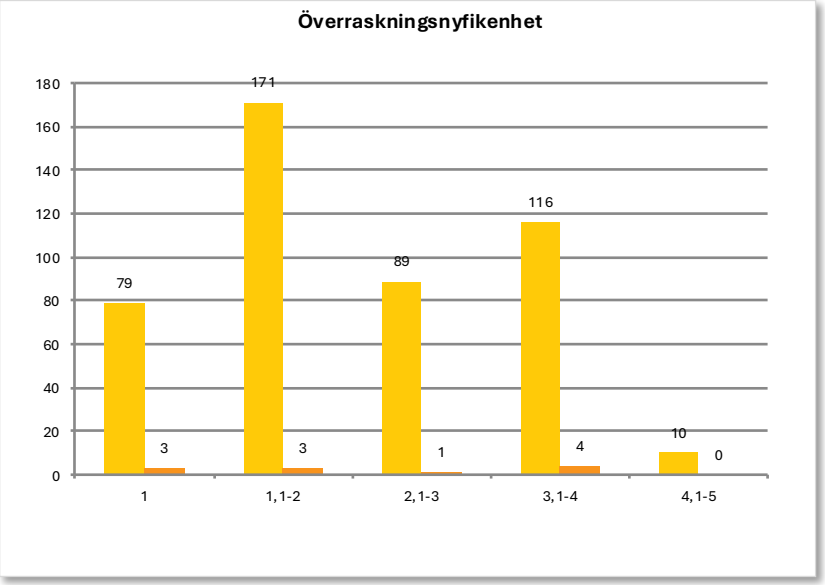

Moment 4

Skrammelnyfikenhet

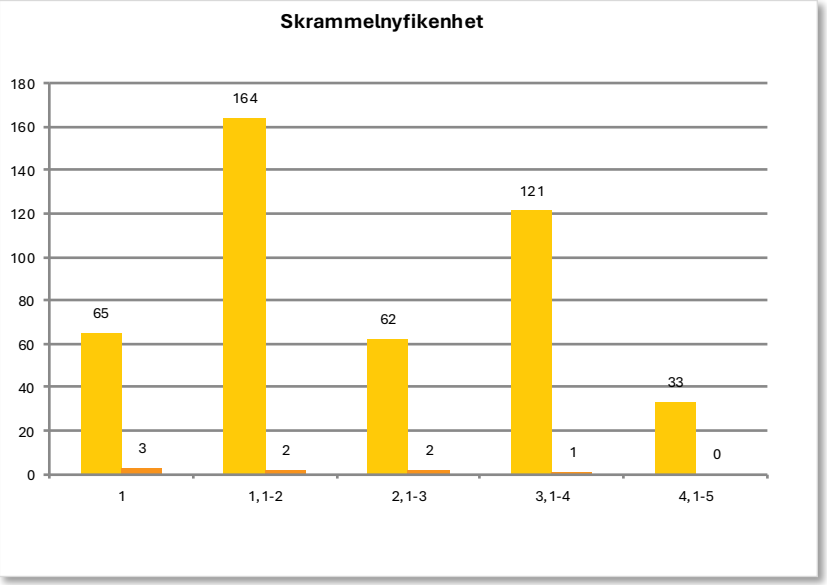

Moment 5

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation nyfikenhet

Nyfikenhet / Utforskande

Skottaktivitet

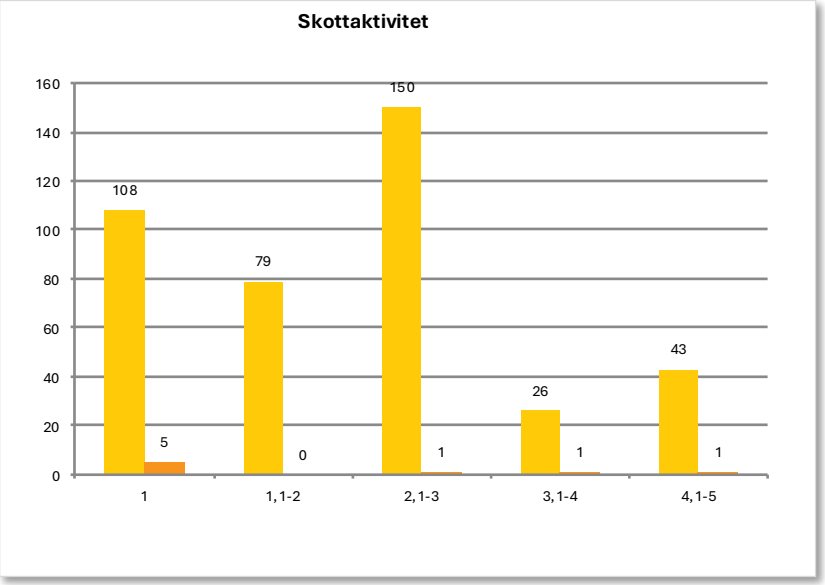

Moment 8

Undersökning av annat än testretningen

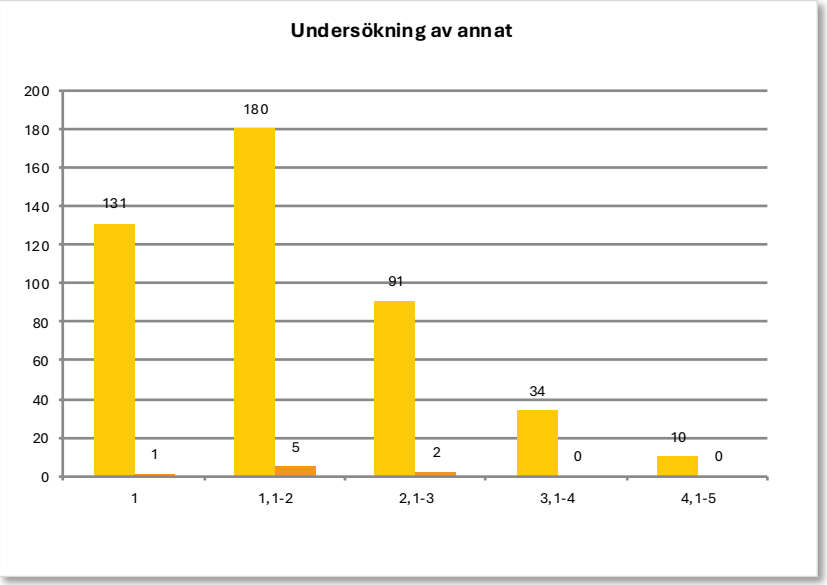

Moment 2, 3, 4, 5 och 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Rädsla / Osäkerhet
Sociala rädslor

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Sociala rädslor

Oro främmande person

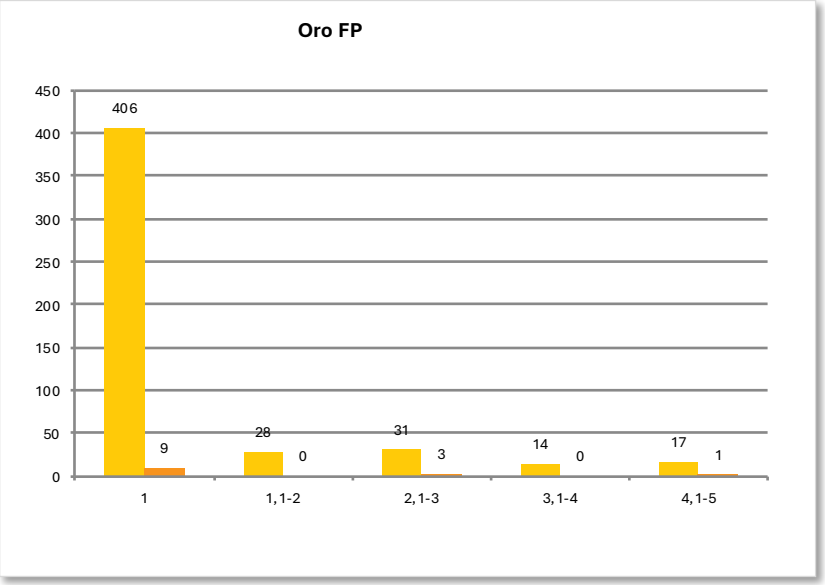

Moment 1

Oro närmande person

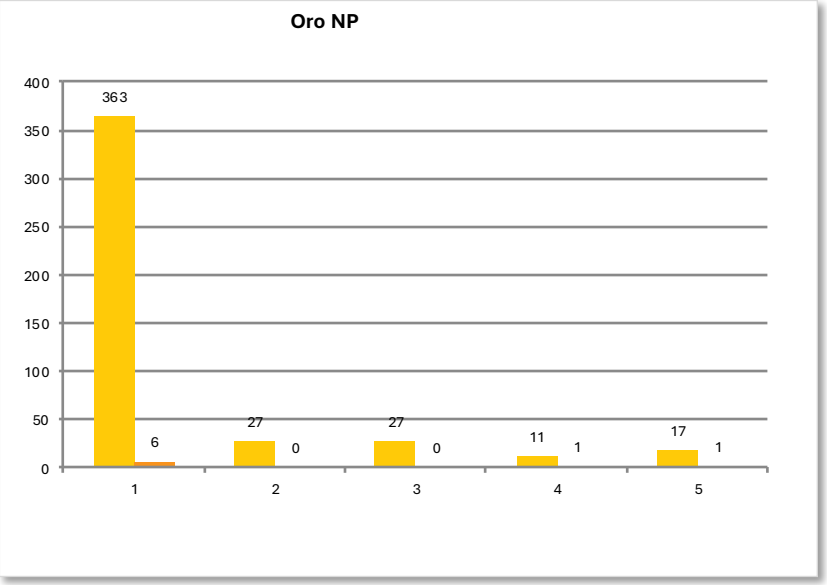

Moment 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Sociala rädslor

Avståndstagande främmande person

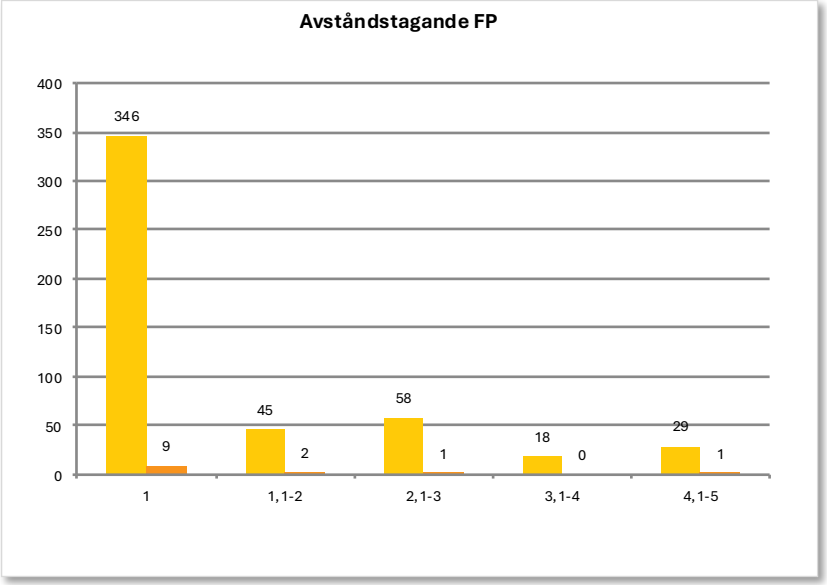

Moment 1

Avståndstagande närmande person

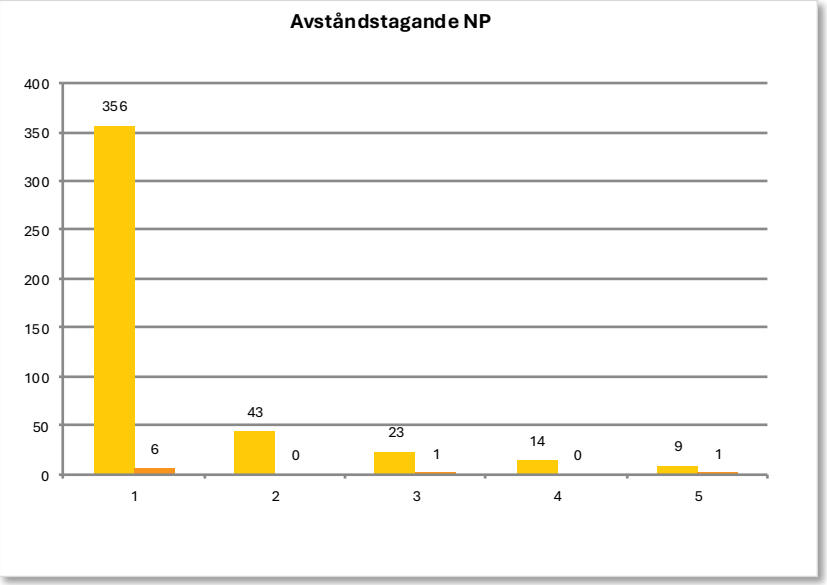

Moment 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Sociala rädslor

Separationsoro promenad (förarbundenhet)

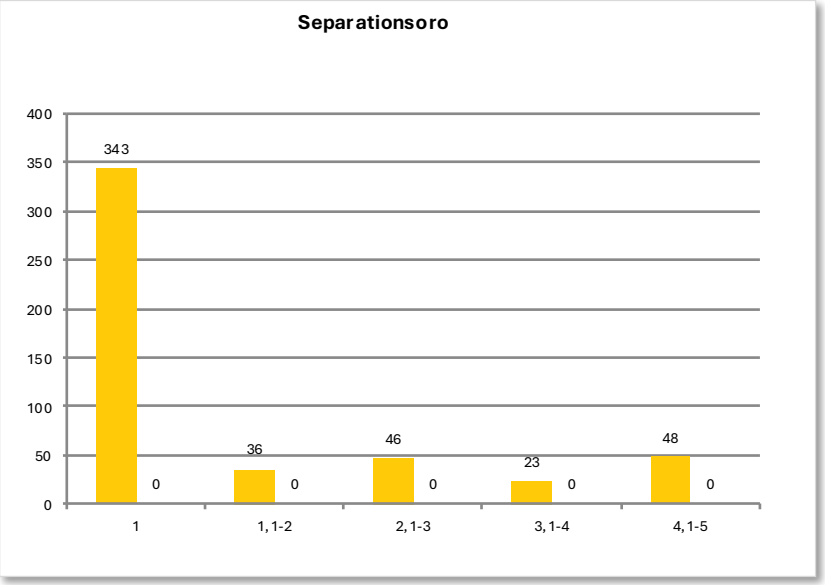

Moment 1

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Rädsla / Osäkerhet
Miljörädslor

Foto. Åsa Lindholm

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Miljörädslor

Överraskningsoro

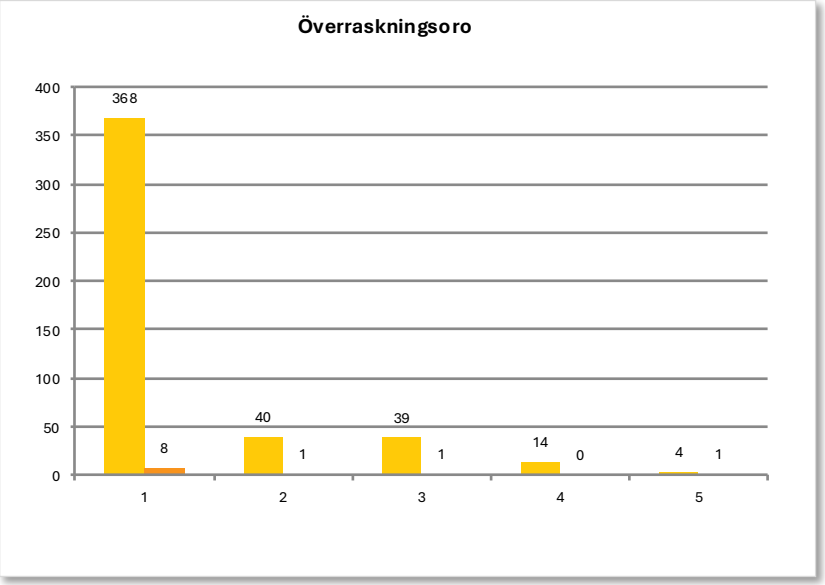

Moment 4

Skrammeloro

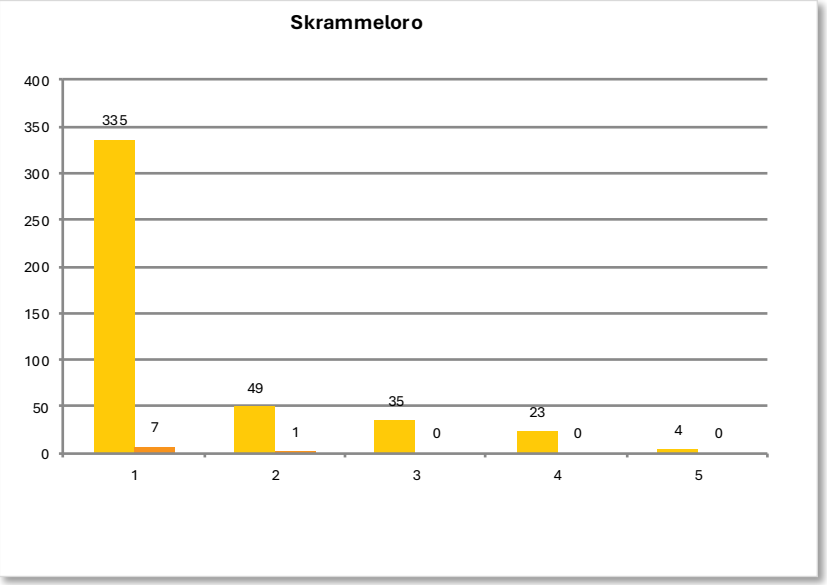

Moment 5

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Miljörädslor

Överraskningsflykt

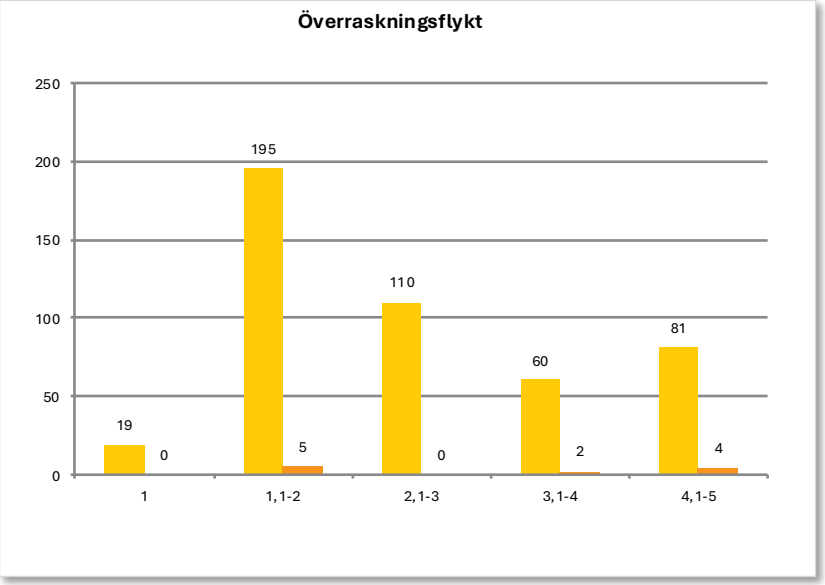

Moment 4

Skrammelflykt

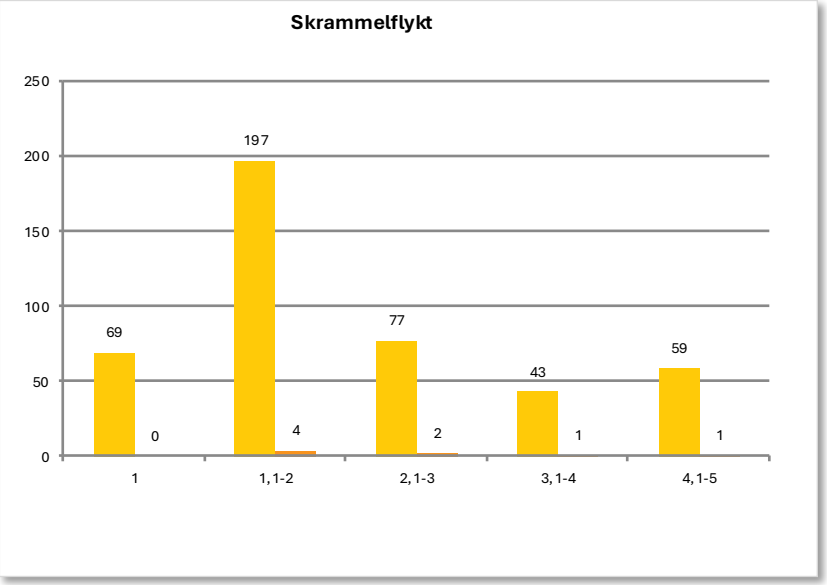

Moment 5

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation rädsla / osäkerhet

Miljörädslor

Underlagsosäkerhet

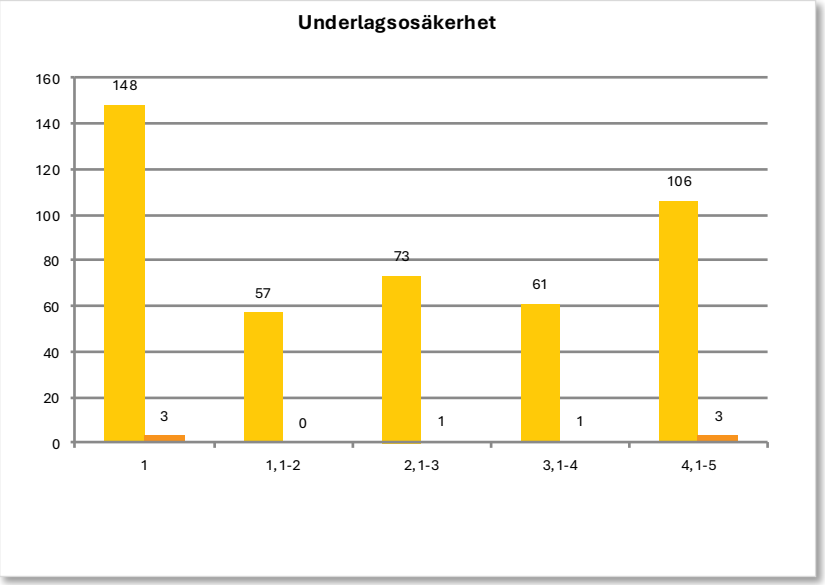

Moment 7

Skottosäkerhet

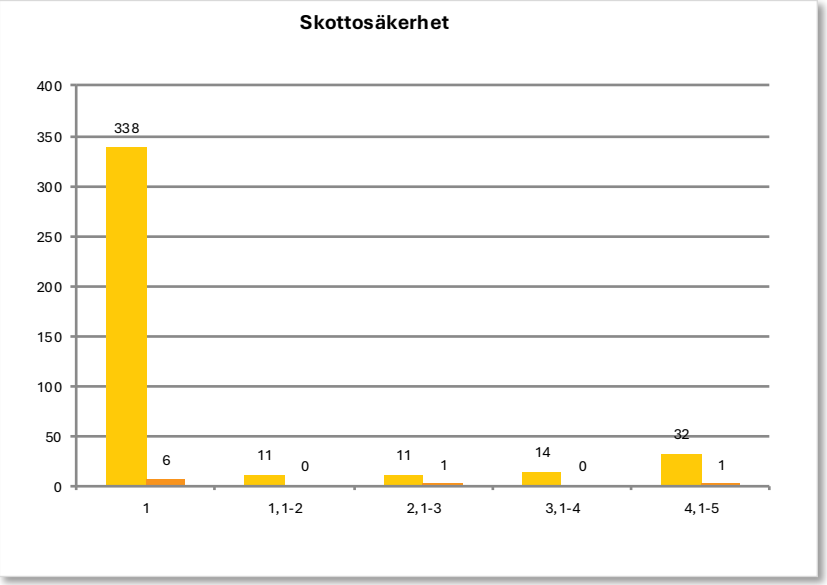

Moment 8

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation
Hot / Aggressivitet

Foto: XXX

Beteendevariation hot / aggressivitet

Hotfullhet

Hotfullhet främmande person

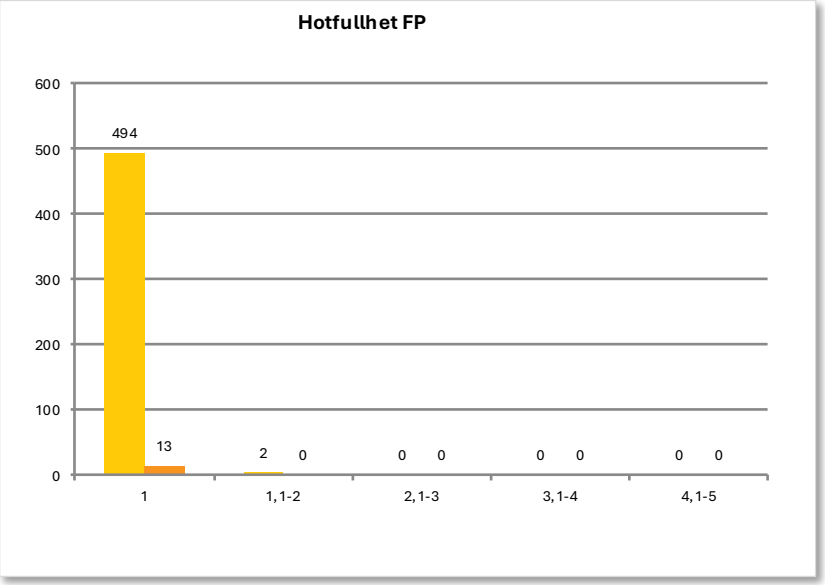

Moment 1

Hotfullhet närmande person

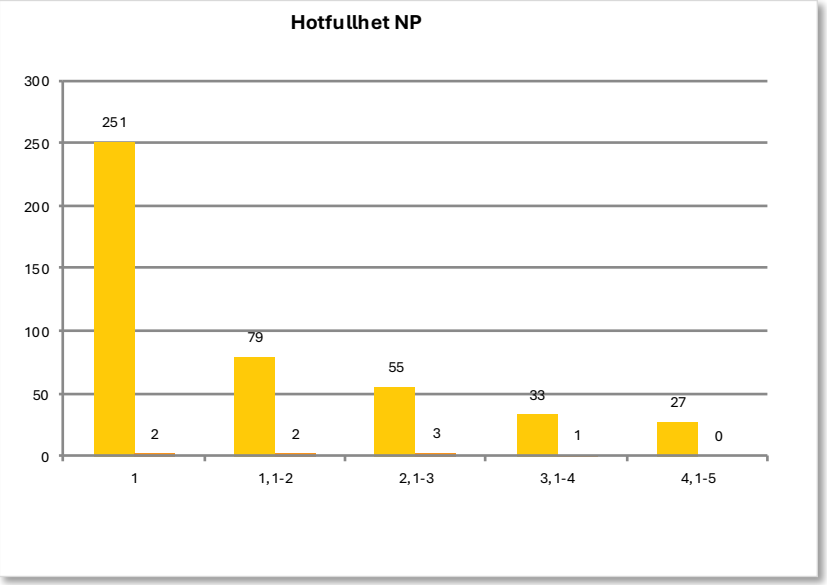

Moment 6

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation hot / aggressivitet

Hotfullhet

Offensiv reaktion

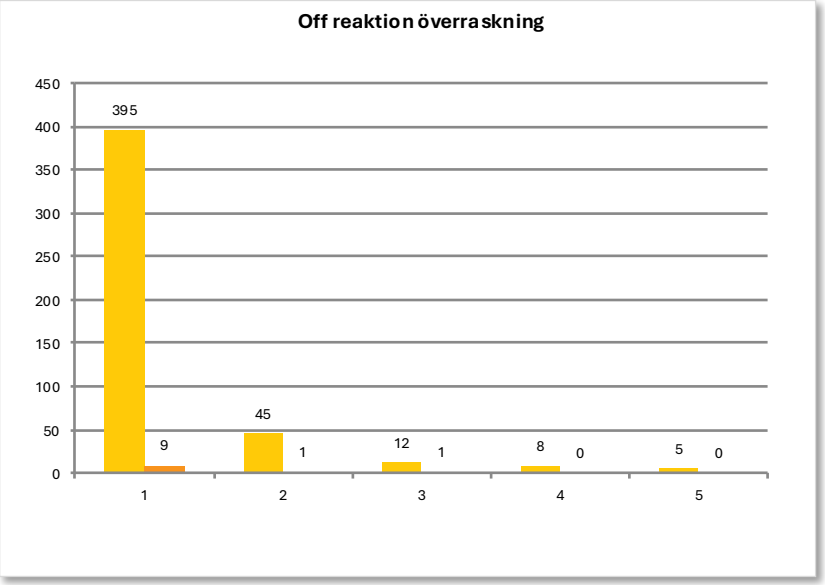

Moment 4

Offensiv reaktion = Hotfullt utfall framåt inom 3 sekunder

Hotfullhet överraskning

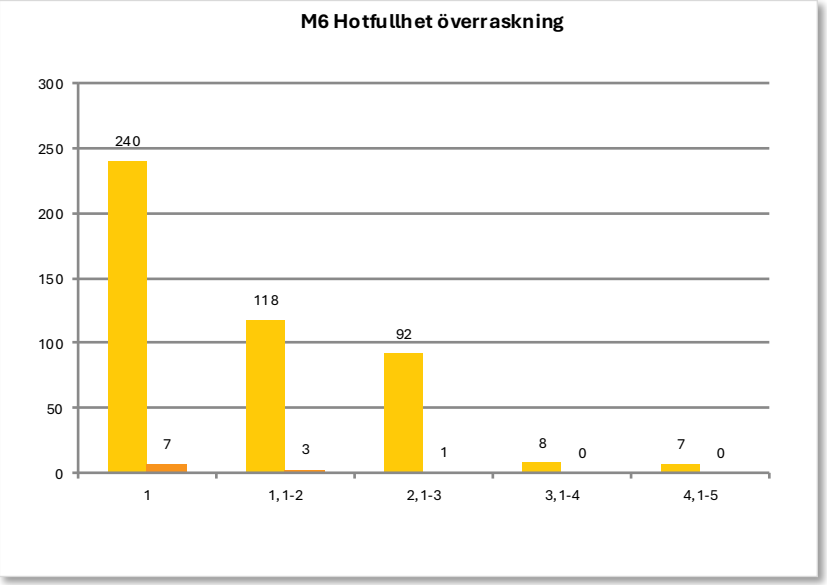

Moment 4

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation hot / aggressivitet

Hotfullhet

Imponerbeteende

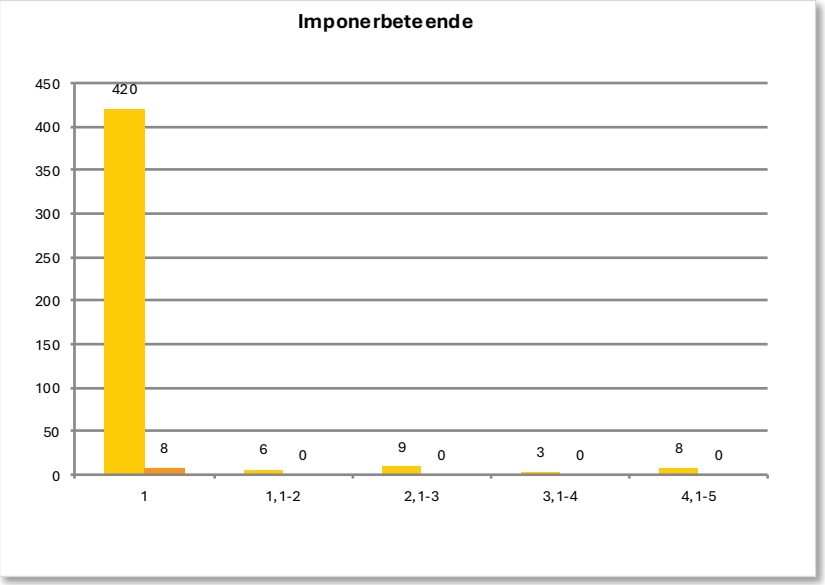

Moment 1, 4 och 6

© SKK, Mentalpoolen

Bitbeteende

Det finns 3 grader av bitbeteende:

- Bitberedd
- Bitintention
- Bett

Redovisas på Avelsdata, under hundens ”BPH-diagram”

Bitbeteende uppvisas av cirka 1 % av alla beskrivna hundar av alla raser

Andelen hundar av er ras som uppvisat bitbeteende är X %

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation Sammanfattande beskrivning

Foto: iStock / JuliaSha

Beteendevariation sammanfattande beskrivning

Över alla moment

Energisk

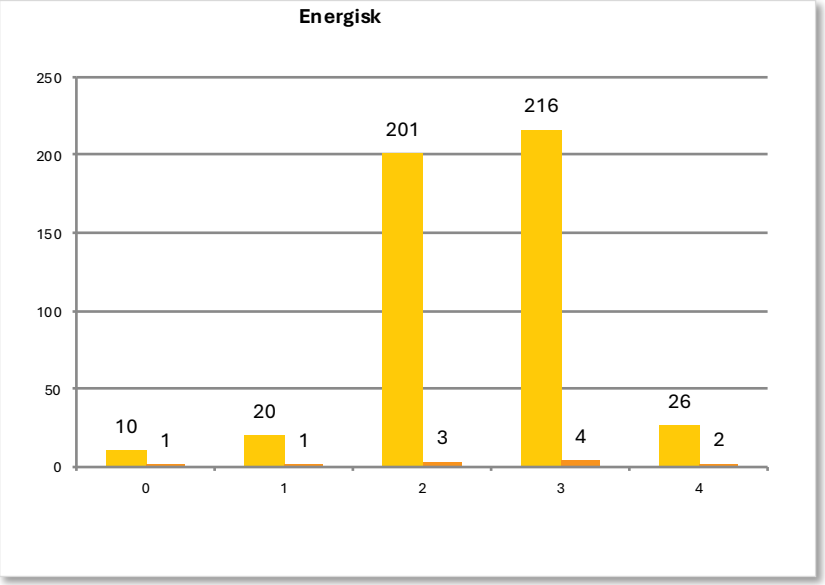

Positiv attityd

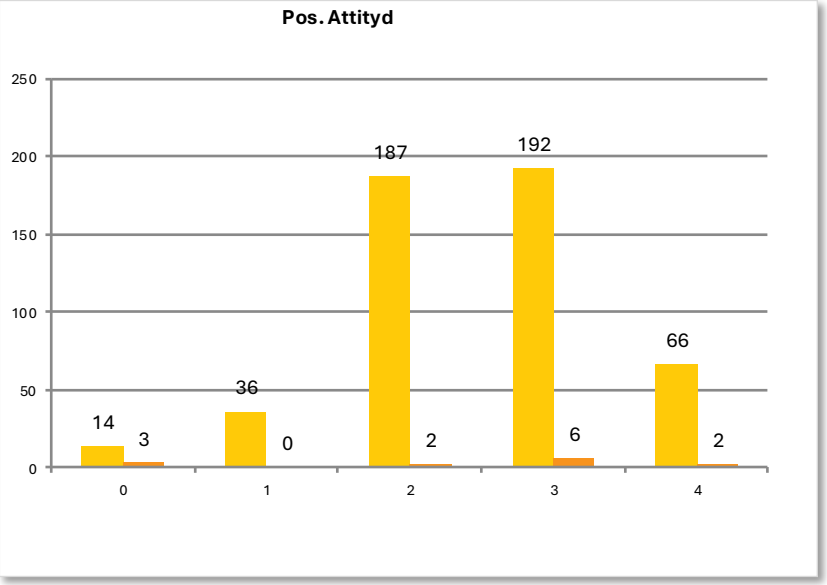

© SKK, Mentalpoolen

Beteendevariation sammanfattande beskrivning

Övrigt

Ljudlig

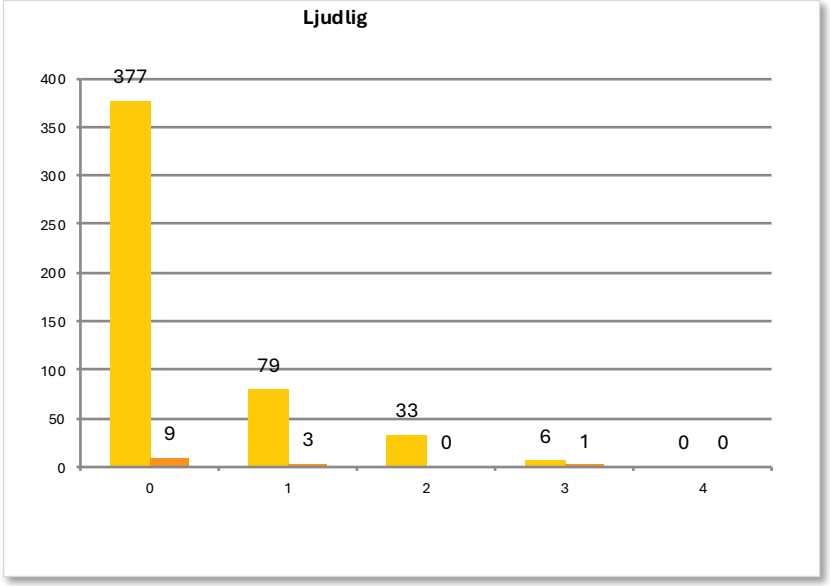

Arg

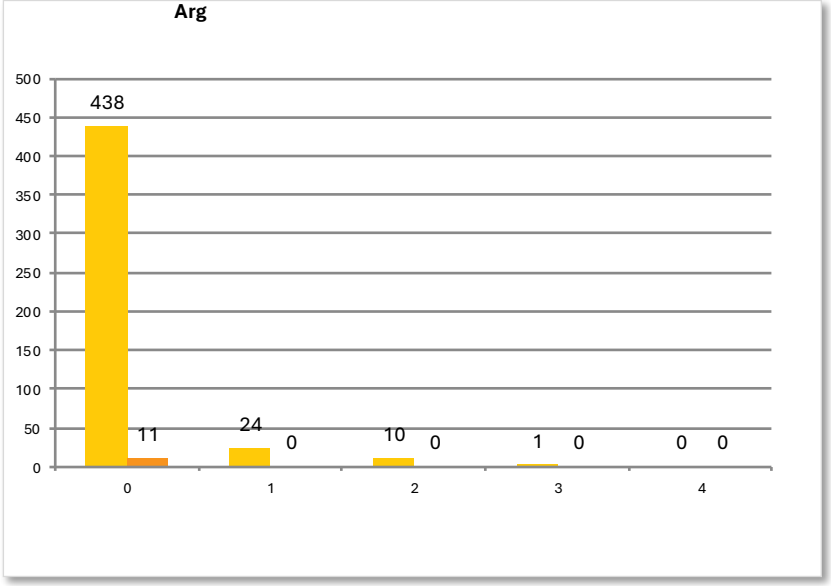

© SKK, Mentalpoolen

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

MENTALPOOLEN
SVENSKA KENNELKLUBBEN

Paus ?

Koppling till vardagsenkät

Foto: iStock / androsov58

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Kenth Svartbergs Rotsystem
Baserat på faktoranalyser av protokoll för BPH

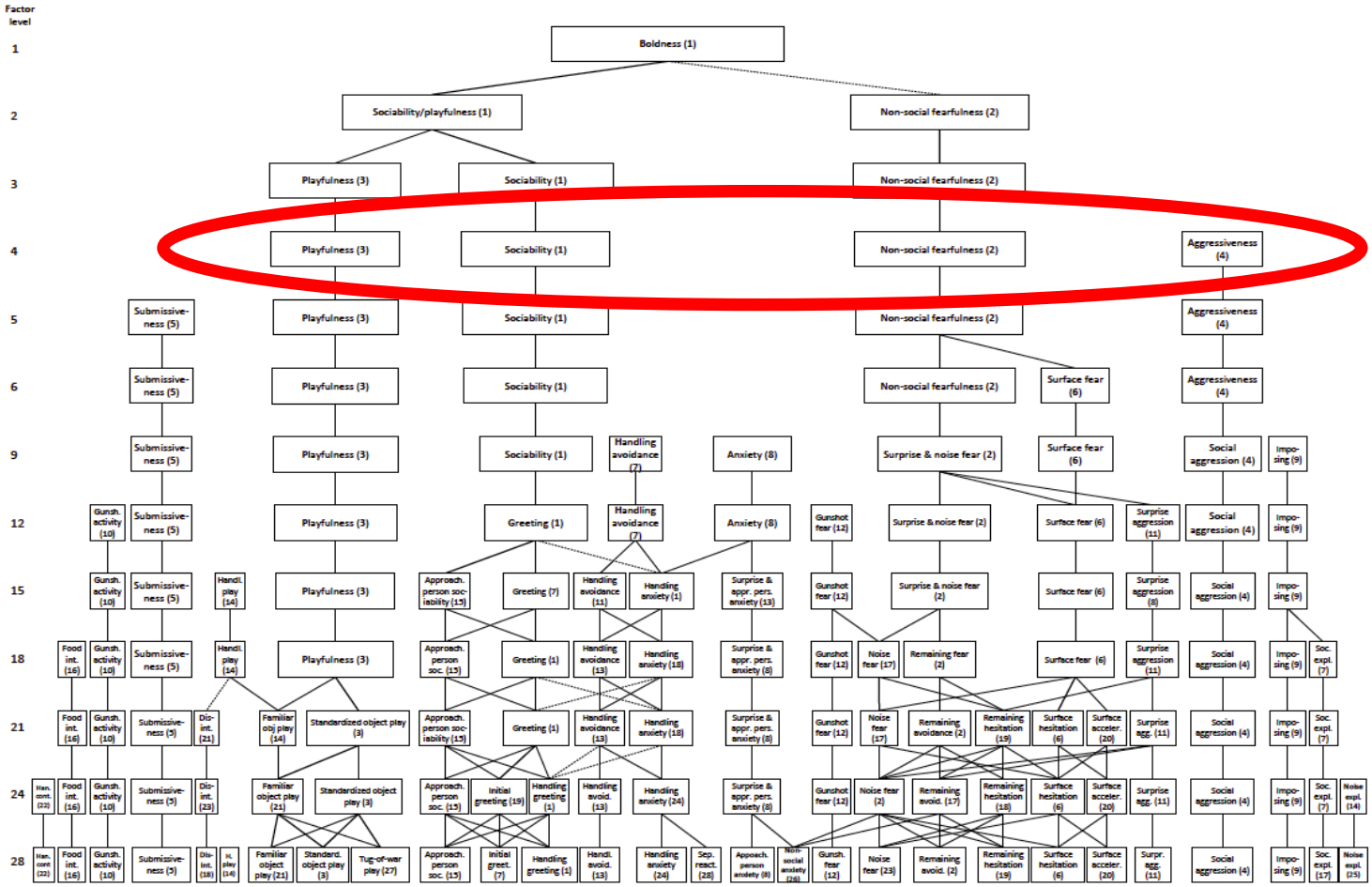

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Mentalindexegenskaper

Lekfullhet

Beskriver hundars benägenhet att engagera sig i föremålslek

Miljötrygghet

Beskriver hundars trygghet i icke-sociala situationer

Socialitet

Beskriver hundars sociala attityd

Hotfullhet

Beskriver hundars benägenhet att agera hotfullt gentemot en avvikande person som närmar sig

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för wheatenterrier

Egenskap	Socialitet	Lekfullhet	MiljöTrygghet	Hotfullhet
Intresse för hundar	0.12	0.04	−0.16	−0.07
Intresse för främmande människor	0.28	0.12	−0.11	−0.01
Intresse för lek med människor	0.13	0.31	0.09	0.05
Träningsbarhet	0.04	0.08	0.11	0.11
Aggressivitet andra hundar	0.08	0.03	0.15	0.09
Aggressivitet hundar i egna familjen	0.03	−0.1	0.26	0.03
Aggressivitet främmande människor	−0.08	0.04	0.06	0.12
Aggressivitet familjemedlen	−0.07	−0.03	0.1	0.07
Aggressivitet eller rädsla andra hundar	0.03	0.02	0.05	0.06
Rädsla för andra hundar	−0.06	0.02	−0.11	−0.05
Rädsla för främmande människor	−0.13	0	−0.03	0.08
Miljörädsla	−0.12	−0.1	−0.25	0.02
Tillgivenhet/kontaktsökande	0.05	0.12	0.12	0.04
Ensamhetsoro	−0.03	0.2	0	−0.03
Lättupphetsad	0.14	0.13	0.2	−0.13
Energisk	0.17	0.17	0.03	−0.01
Jaktbenägen	0.06	0.01	0.12	0.01
Beröringskänslig	−0.23	−0.09	0.02	−0.02

165 hundar med både BPH och enkätsvar 2025-12-05 Erling Strandberg, professor SLU

© SKK, Mentalpoolen

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för alla raser

Egenskap	Socialitet	Lekfullhet	Miljötrygghet	Hotfullhet
Intresse för hundar	0,19	0,18	0,03	-0,04
Intresse för främmande människor	0,43	0,15	0,11	-0,13
Intresse för lek med människor	0,17	0,43	0,08	0,04
Lättränad	0,08	0,29	0,08	0,01
Aggressivitet mot andra hundar	-0,11	-0,09	0,00	0,09
Aggressivitet mot hundar i egna familjen	-0,03	-0,04	-0,01	0,06
Aggressivitet mot främmande människor	-0,26	-0,15	-0,07	0,18
Aggressivitet mot familjemedlen	-0,01	-0,01	0,03	0,03
Aggressivitet mot eller rädsla för andra hundar	-0,19	-0,13	-0,07	0,08
Rädsla för andra hundar	-0,20	-0,12	-0,11	0,05
Rädsla för främmande människor	-0,37	-0,15	-0,15	0,13
Miljörädsla	-0,09	-0,06	-0,21	0,02
Tillgivenhet/kontaktsökande	-0,05	0,00	-0,01	0,05
Ensamhetsoro	-0,07	-0,06	-0,01	0,05
Lättupphetsad	-0,02	-0,04	-0,02	0,05
Energisk	0,10	0,16	0,05	0,04
Jaktbenägen	-0,02	-0,04	0,03	0,03
Beröringskänslig	-0,11	-0,02	-0,04	0,04

10.422 hundar med både BPH och enkätsvar 2024-07-17, Erling Strandberg, professor SLU

© SKK, Mentalpoolen

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för alla raser

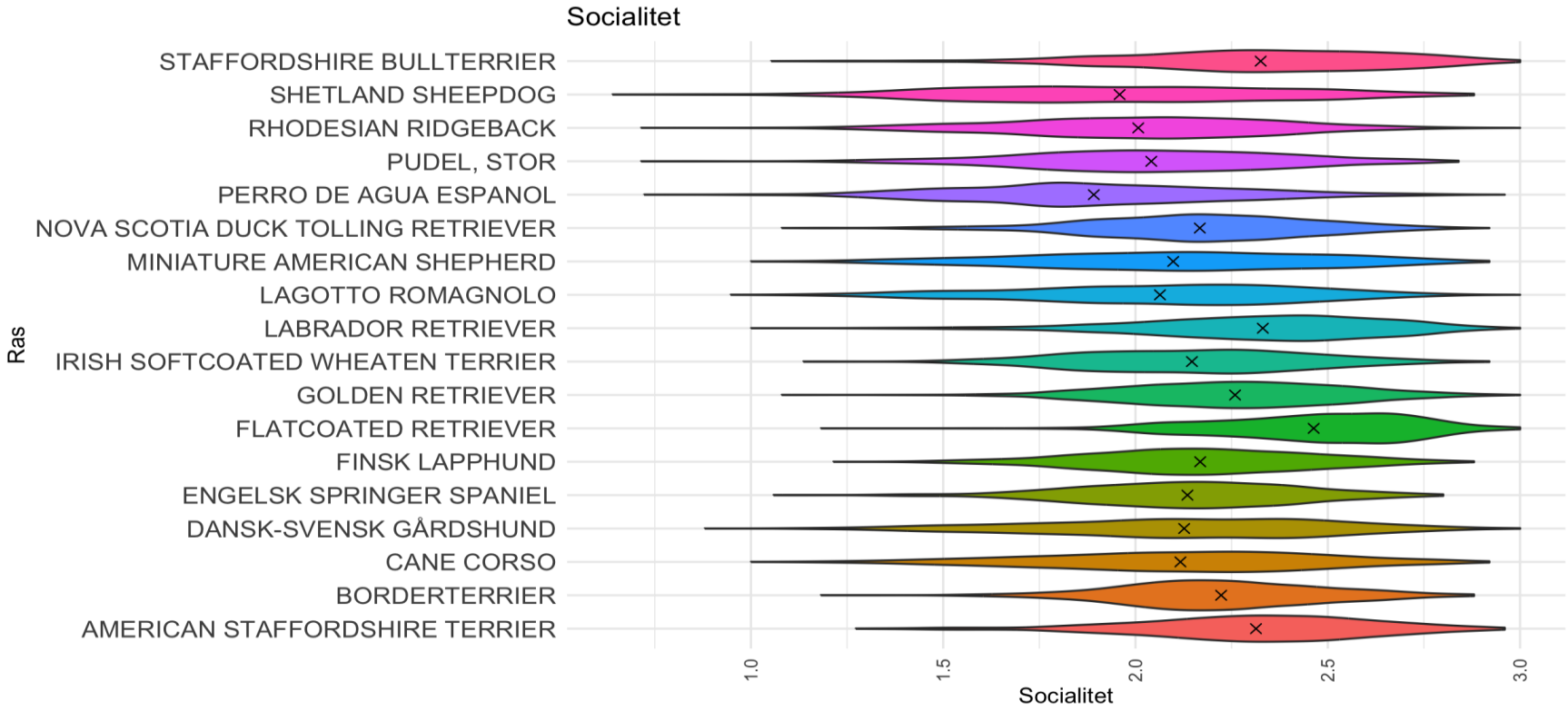

© SKK, Mentalpoolen

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för alla raser

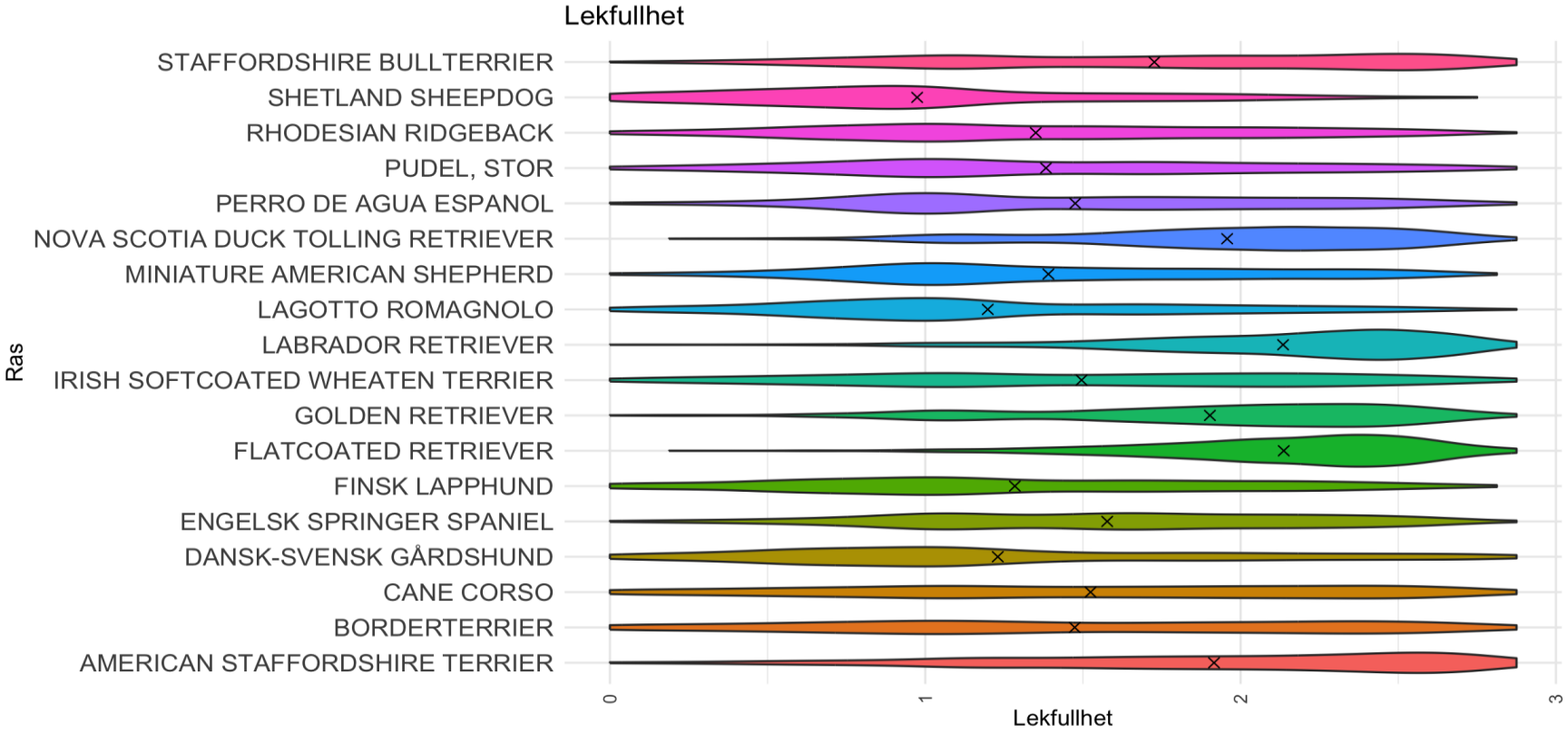

© SKK, Mentalpoolen

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för alla raser

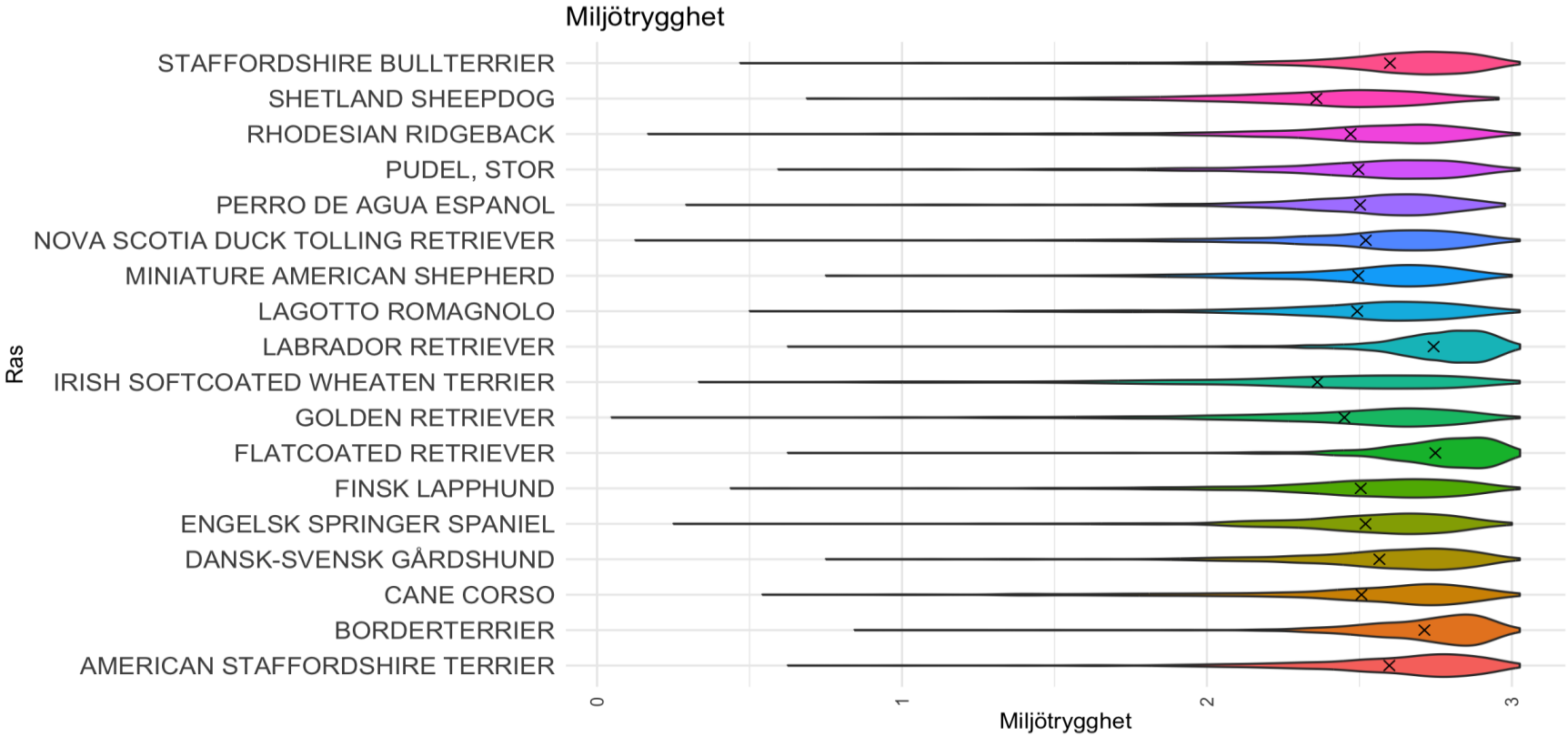

© SKK, Mentalpoolen

Koppling till vardagsenkät

Korrelationsanalys – BPH och vardagsenkät för alla raser

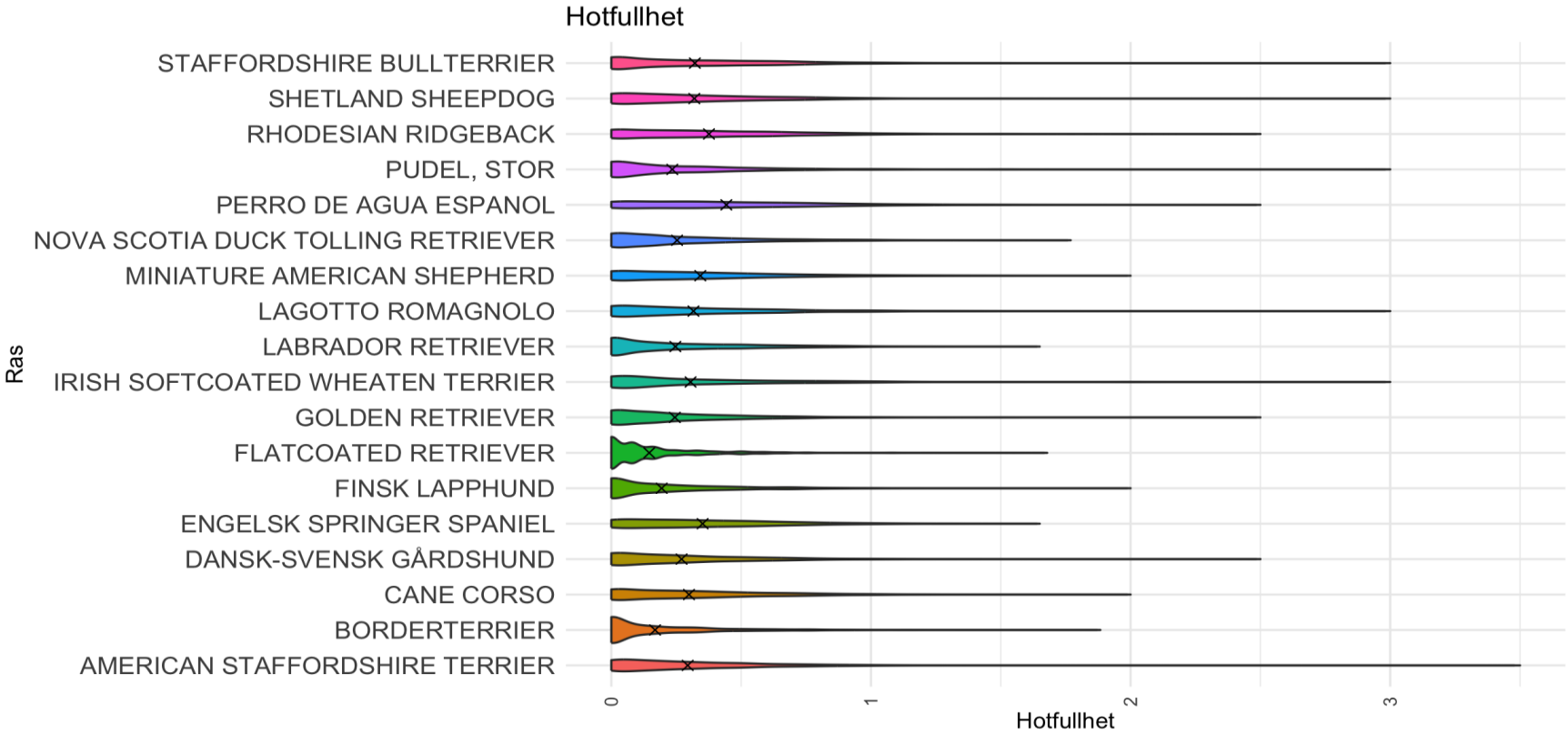

© SKK, Mentalpoolen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Foto: iStock /Bigandt_Photography

Mentala egenskaper och arvbarhet

En hunds mentala egenskaper beror på både **arv & miljö.**

Man kan förenklat se det som att:

De gener hunden föds med är en genetisk ram för hur den har möjlighet att utvecklas…

…och miljöfaktorer avgör var inom ramen den hamnar.

Exempel på miljöfaktorer kan vara ålder, ägare, träning och erfarenheter.

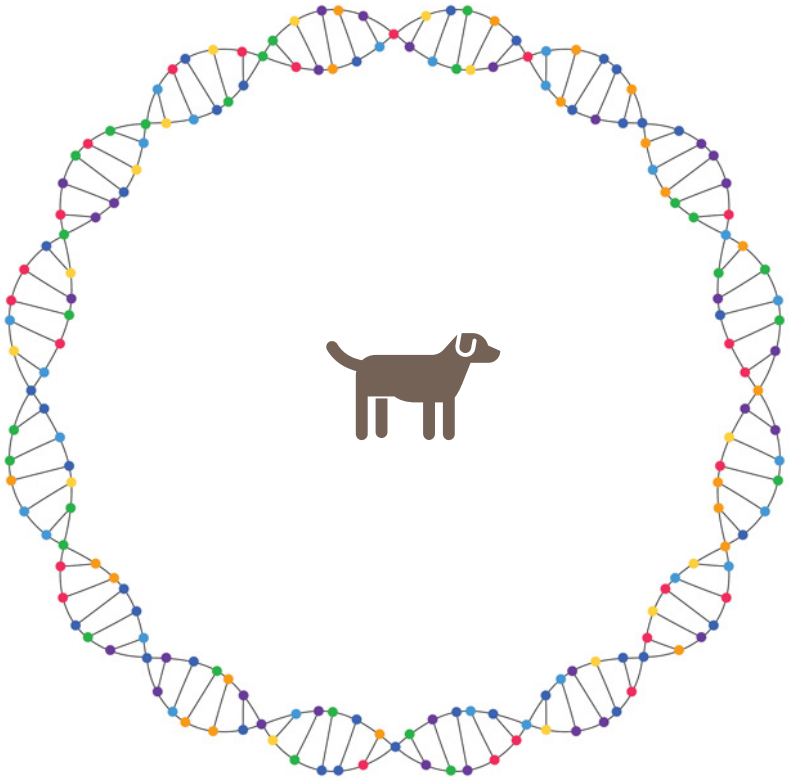

© SKK, Mentalpoolen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Vad är arv och vad är miljö?

Arvbarhet: Ett mått på hur stor andel av variationen inom en specifik egenskap som förväntas bero på genetiska faktorer och därmed kan påverkas genom avelsurval. Ska inte förväxlas med ärftlighet.

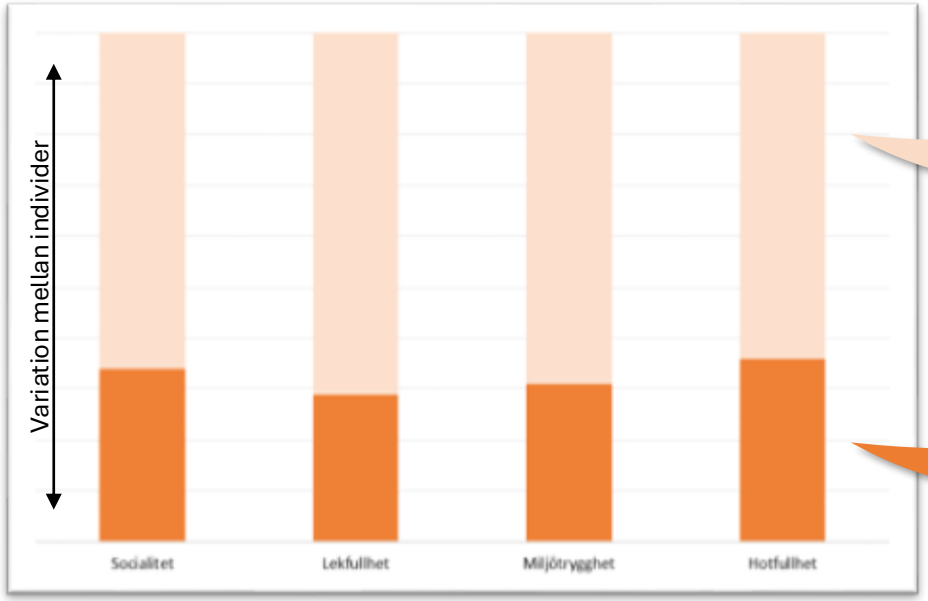

© SKK, Mentalpoolen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Arvbarhetens **relativa** storlek kan påverkas

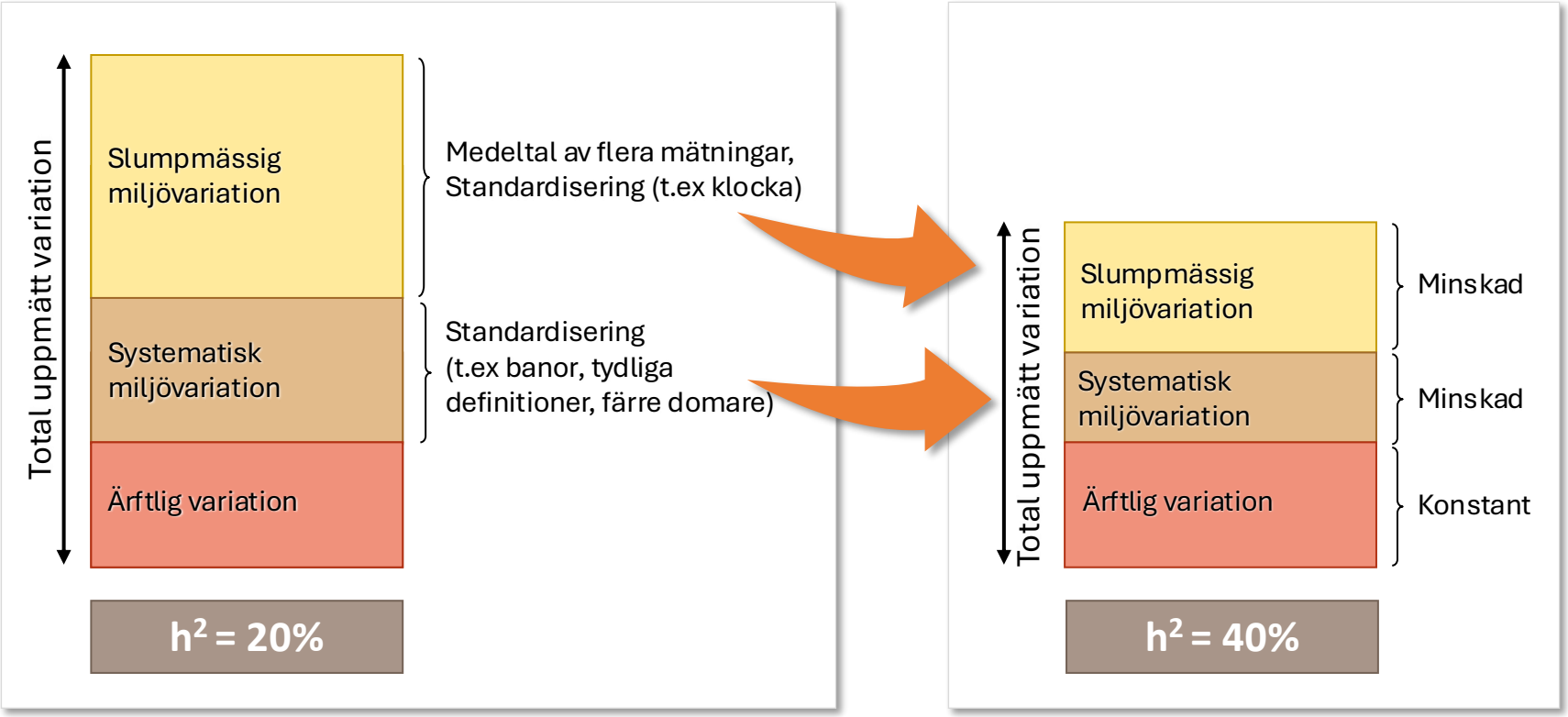

© SKK, Mentalpoolen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Skattad arvbarhet för wheatenterrier (2025-12-05 Erling Strandberg SLU)

Egenskap	Arvbarhet (%)
Socialitet	20
Lekfullhet	28
Miljötrygghet	24
Hotfullhet	19

© SKK, Mentalpoolen

Mentala egenskaper och arvbarhet

Mentala egenskaper kan påverkas genom avelsarbete förutsatt att det…

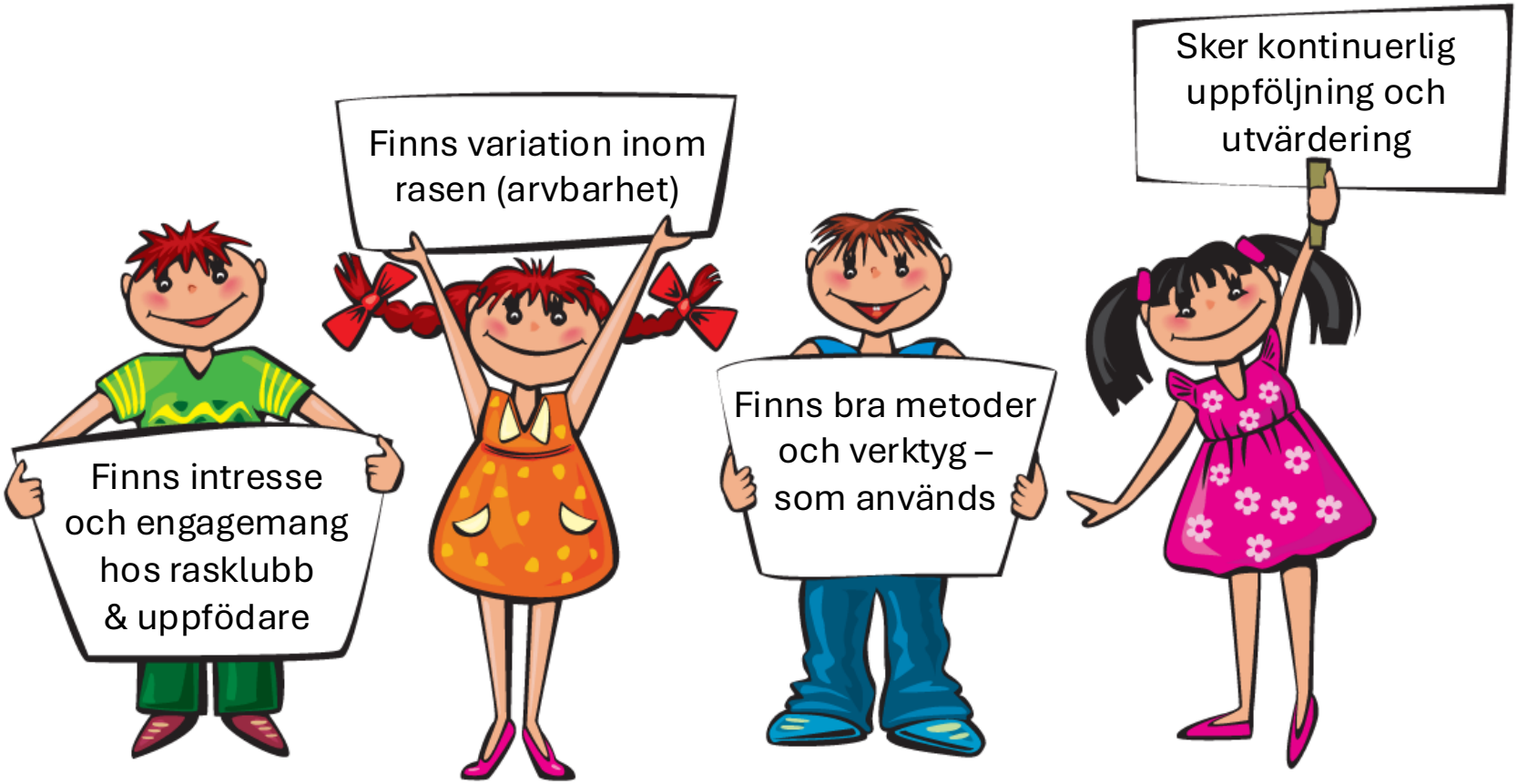

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex
- avel för mentala egenskaper

Foto: iStock / PaulShlykov

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vägen mot att nå avelsmål för mentalitet

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vi väljer ofta avelsdjur utifrån de hundar som har de ”bästa egenskaperna”…

…men en bättre strategi vore kanske att välja de avelsdjur som kan ge de **”bästa avkommorna”**?

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Analysera BPH-resultat

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Avelsvärden beräknas baserat på BPH

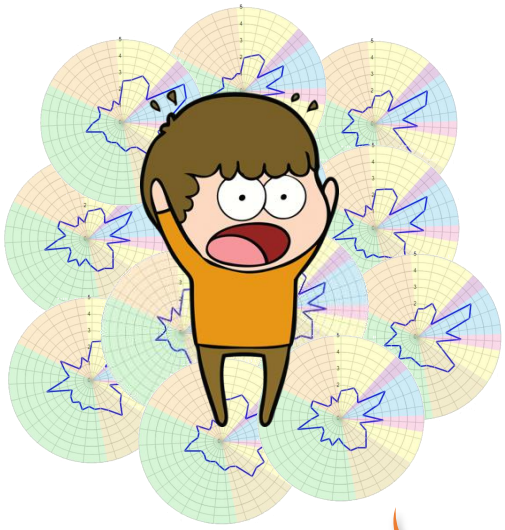

Avelsvärden per individ

✓	Socialitet	105
✓	Lekfullhet	95
✓	Miljötrygghet	115
✓	Hotfullhet	101

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vad är mentalindex?

- En förutsägelse om hundens nedärvningsförmåga…
- …för en eller flera egenskaper…
- ….i relation till rasmedelvärdet

Inte ett mått på hundens egna egenskaper utan vilka egenskaper man kan förvänta sig hos dess avkommor!

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vi vet att en hunds beteende och personlighet beror på både **arv & miljö.**

Mentalindex

- beräknas utifrån en väletablerad metod (BLUP)
- tar hänsyn till hundens eget BPH (när sådant finns)
- utnyttjar tillgänglig information om släktingar
- korrigerar för miljöfaktorer

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Avla för mer eller mindre av respektive egenskap än ”medelhunden” i rasen

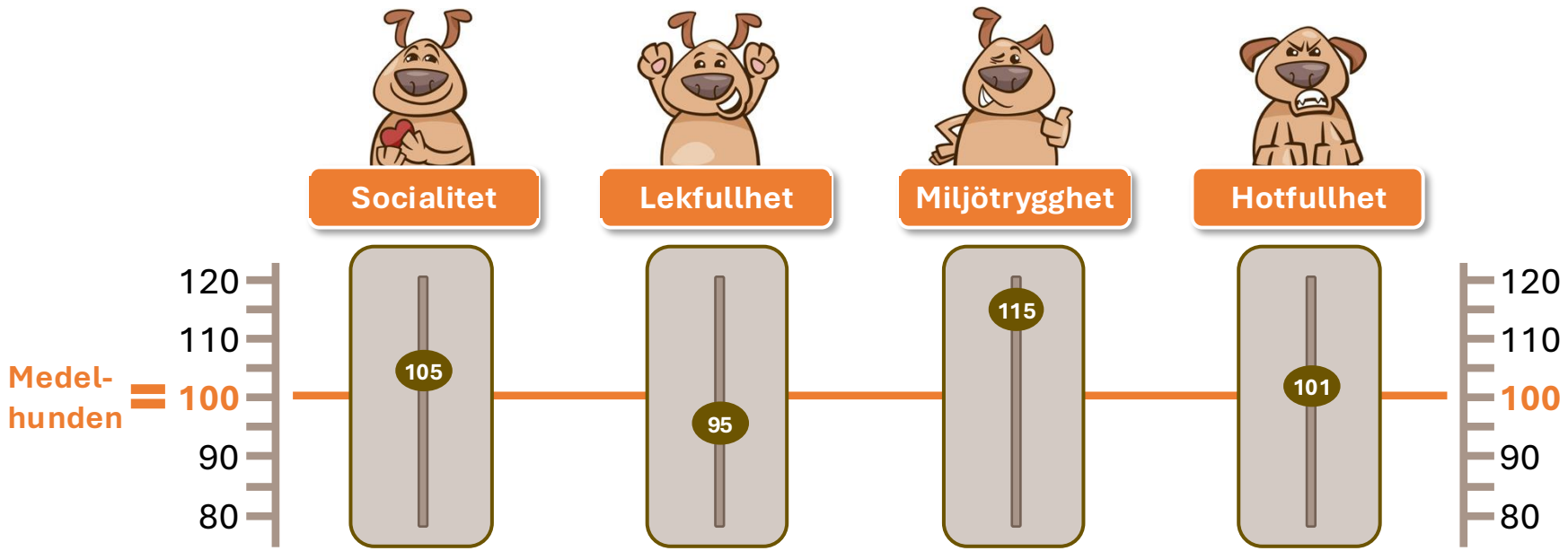

Vill man ha **mer** av en egenskap kombinerar man föräldradjur där preliminärt kullindex blir **över 100**
Vill man ha **mindre** av en egenskap kombinerar man föräldradjur där preliminärt kullindex blir **under 100**

© SKK, Mentalpoolen

MI Provparning

PROVPARNING MENTALINDEX

Ange hanens regnr

Se33475/2019
ARINZANOS ZAMORANO

	Socialitet	Lekfullhet	Miljötrygghet	Hotfullhet
Avelsvärde	110,4	103,2	110,6	100,4
Säkerhet	0,55	0,50	0,49	0,54

Ange tikens regnr

SE32945/2022
TUSSBERGETS BODIL

	Socialitet	Lekfullhet	Miljötrygghet	Hotfullhet
Avelsvärde	120,3	104,1	103,5	105,5
Säkerhet	0,55	0,50	0,49	0,54

Preliminärt kullindex	Socialitet	Lekfullhet	Miljötrygghet	Hotfullhet
Avelsvärde	115,4	103,7	107,1	103,0

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Avelsurvalet förskjuter rasens medelvärde i önskad riktning

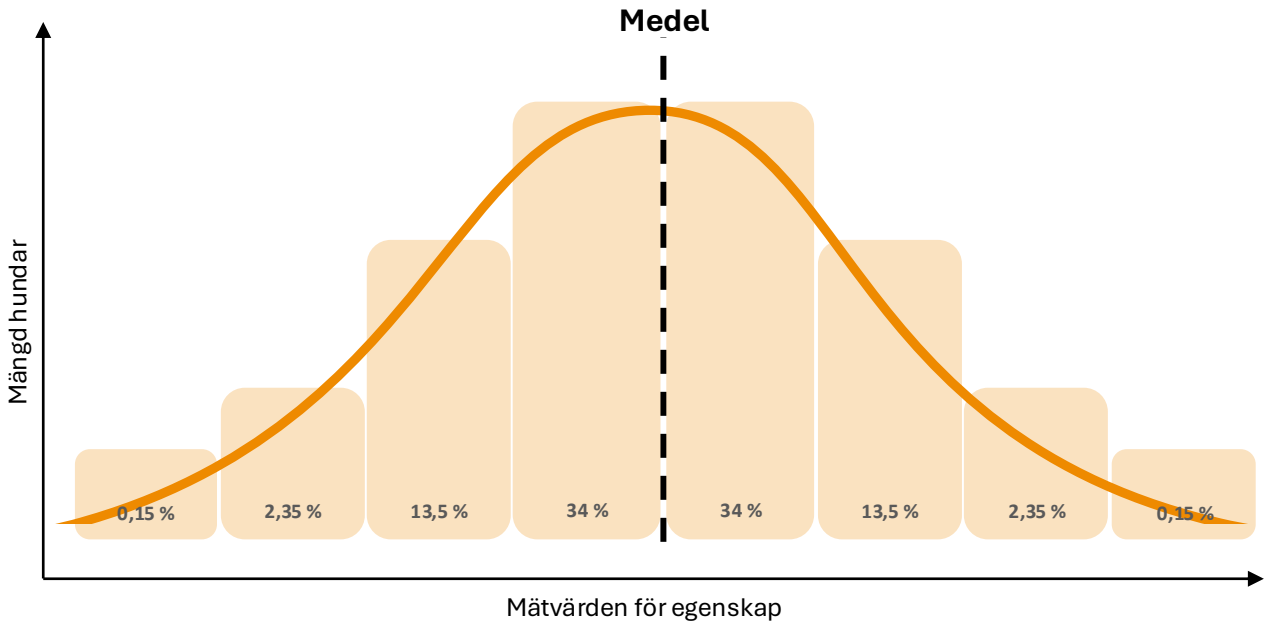

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Avelsurvalet förskjuter rasens medelvärde i önskad riktning

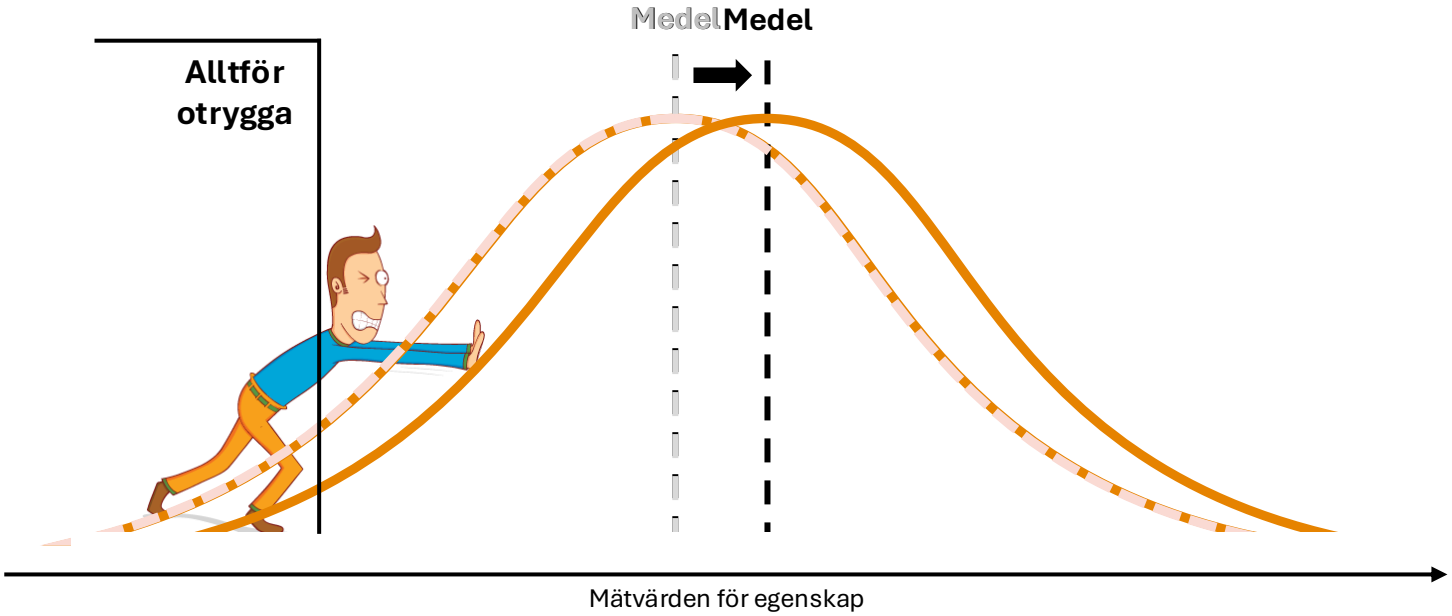

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

När man är nöjd med hundarnas egenskaper

...men vill ha färre extrema hundar kan man para hög med låg

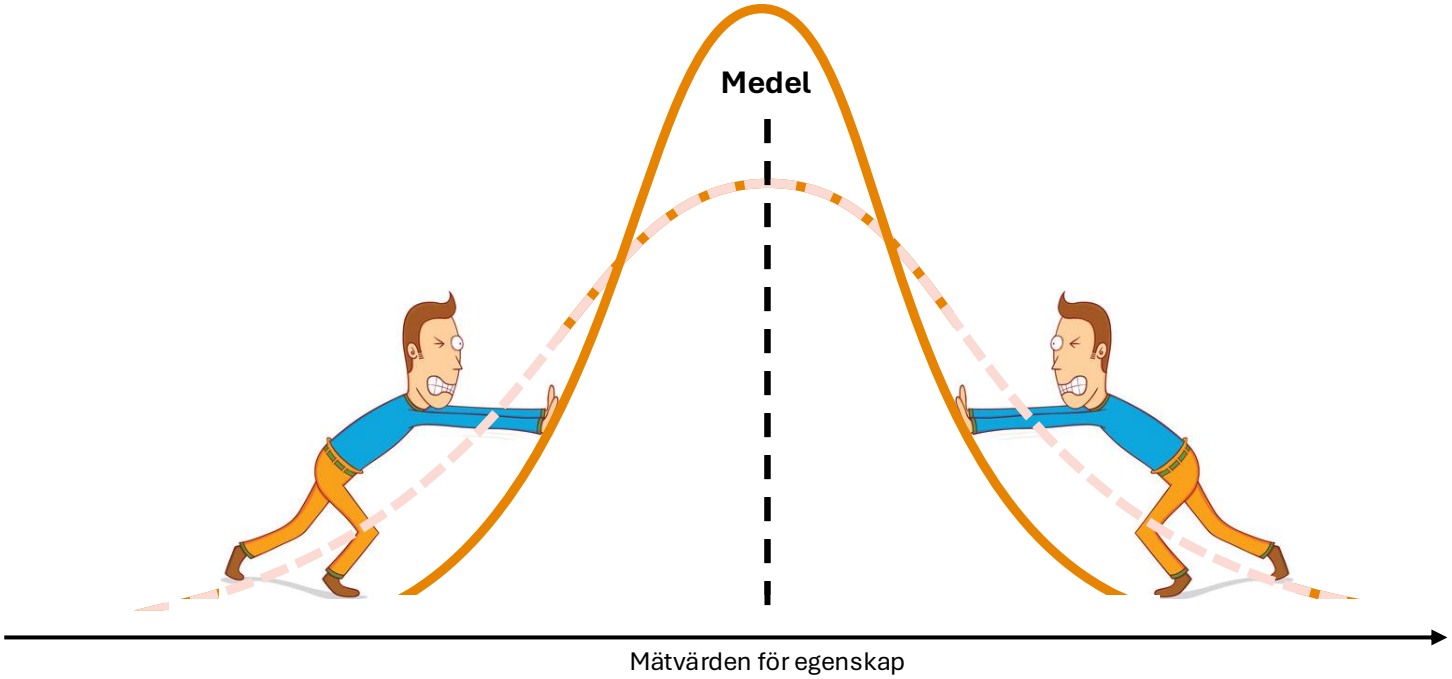

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

När man är nöjd med hundarnas egenskaper

...kan man selektera runt medeltalet

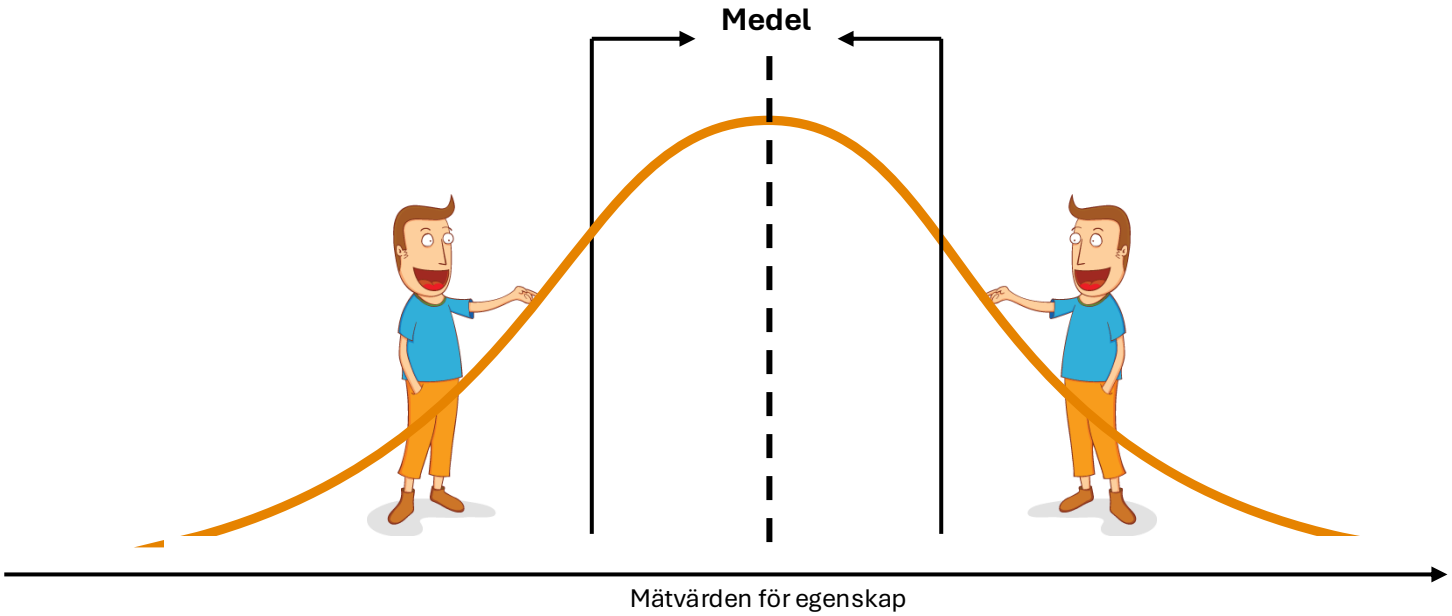

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vill man ha mer eller mindre av en egenskap?

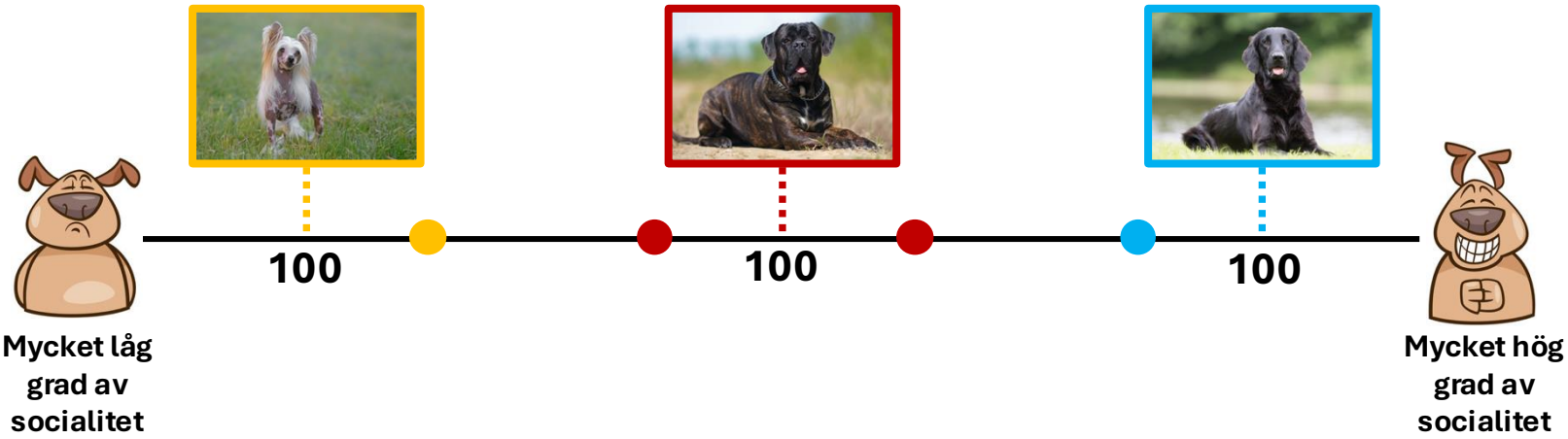

I samtliga fall kan hundarna vara lagom sociala
utifrån rasstandard och funktion

© SKK, Mentalpoolen

Genetisk förändring collie, 2025

Erling Strandberg, SLU

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Collie långhår och korthår
Utvecklingen efter införande av MI

2012 MI på 5 st faktorer baserat på MH-egenskaper (Katja Nilsson & Per Arvelius)

Nyfikenhet/orädsla. - problem i rasen

Socialitet – problem i rasen

Leklust – önskas mer av

Jakt – en form av leklust

Skott – problem i rasen

Nu (2025) tillkommer:

Avståndslek och Hotfullhet som alternativ att välja

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

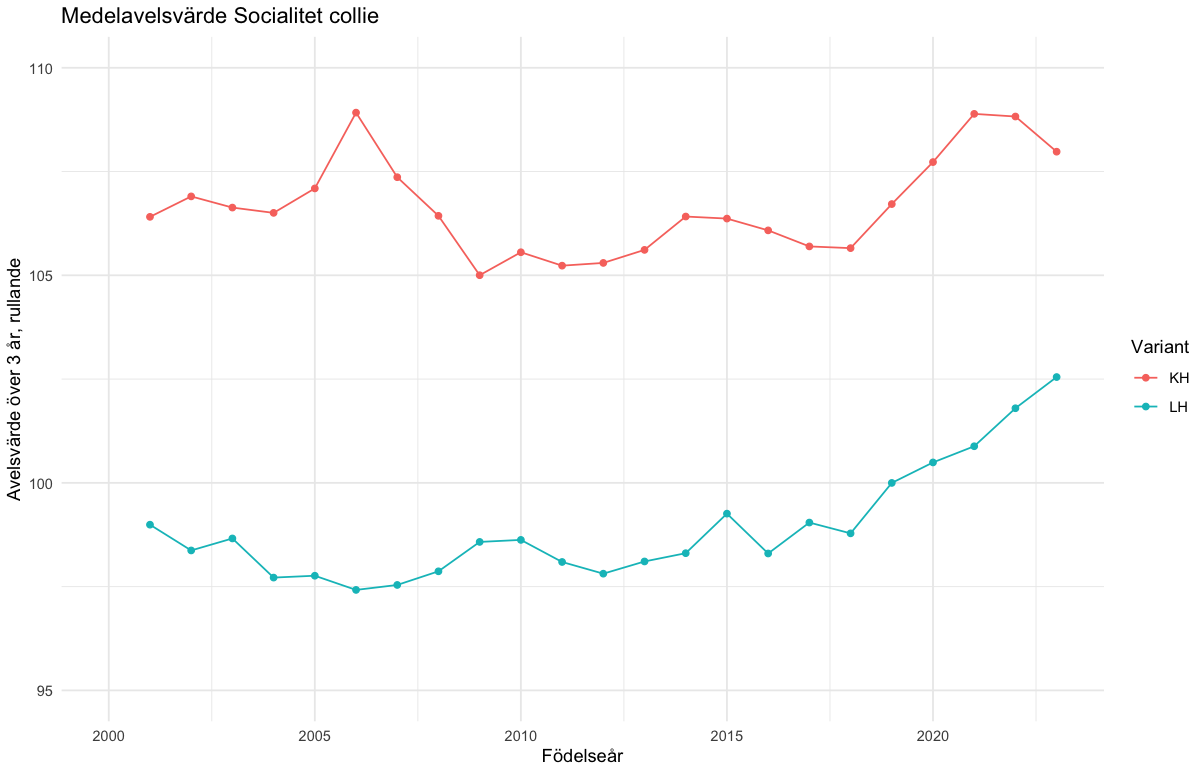

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

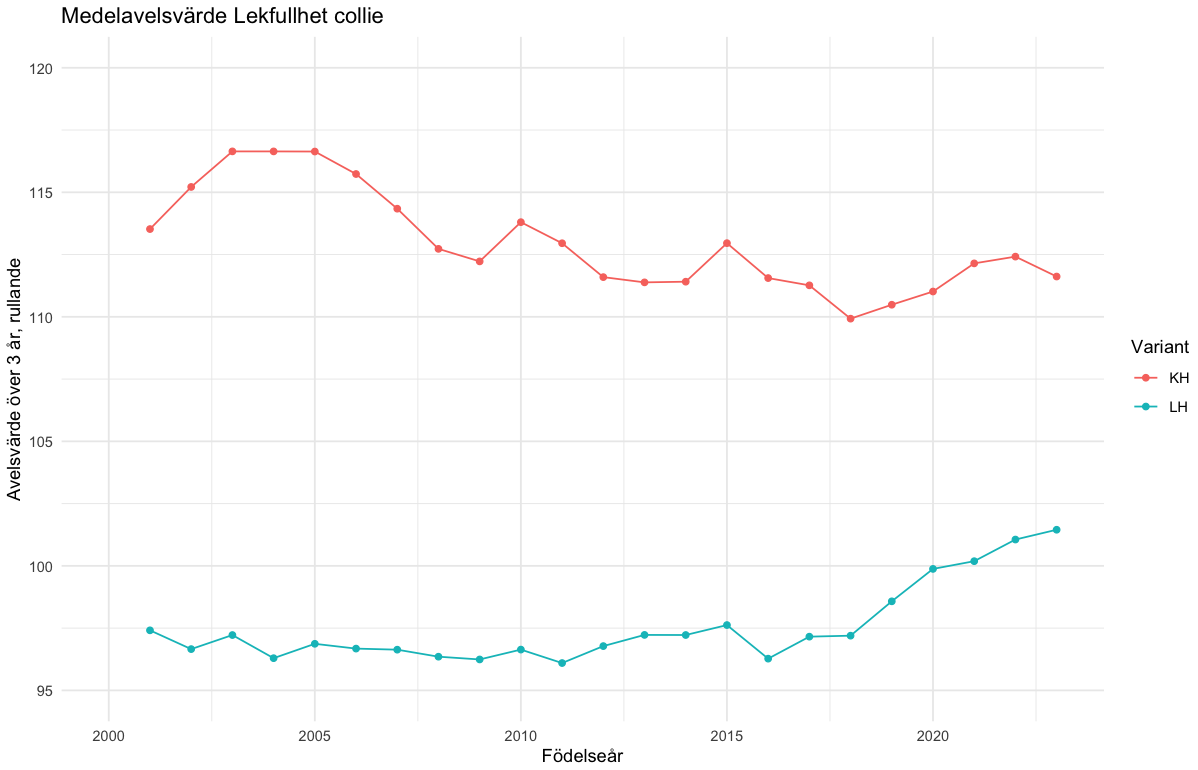

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

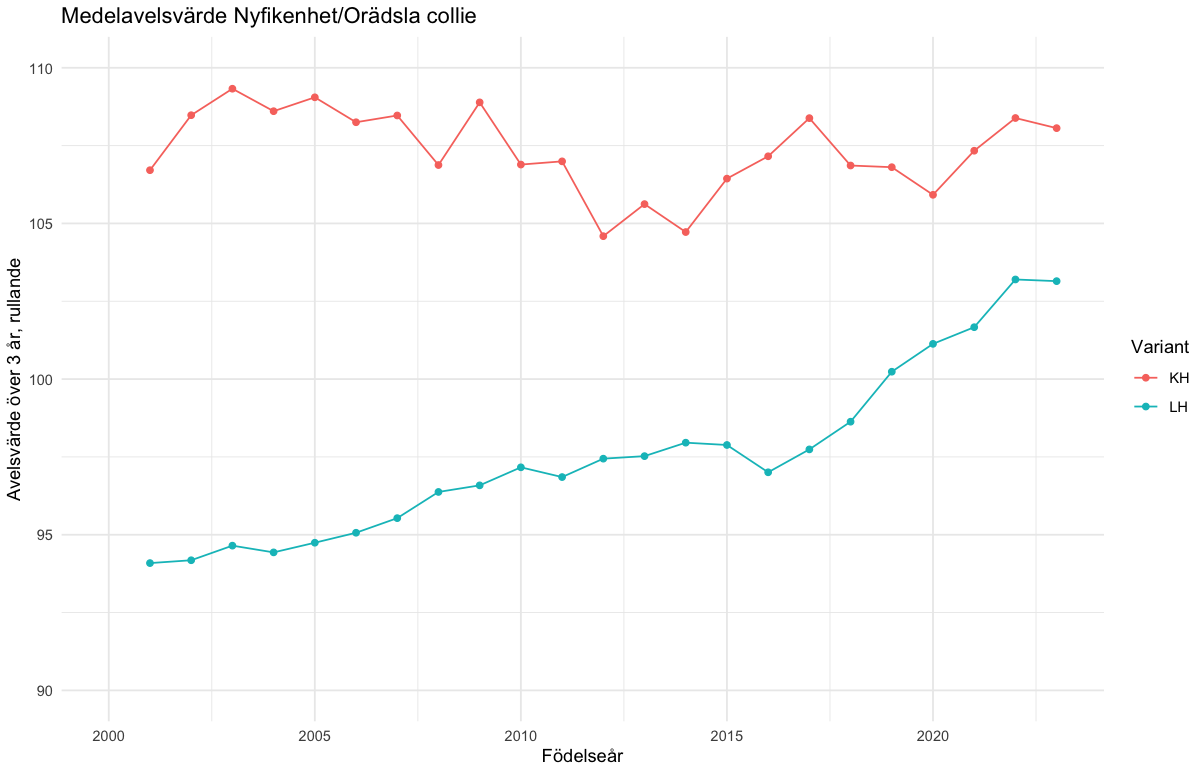

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

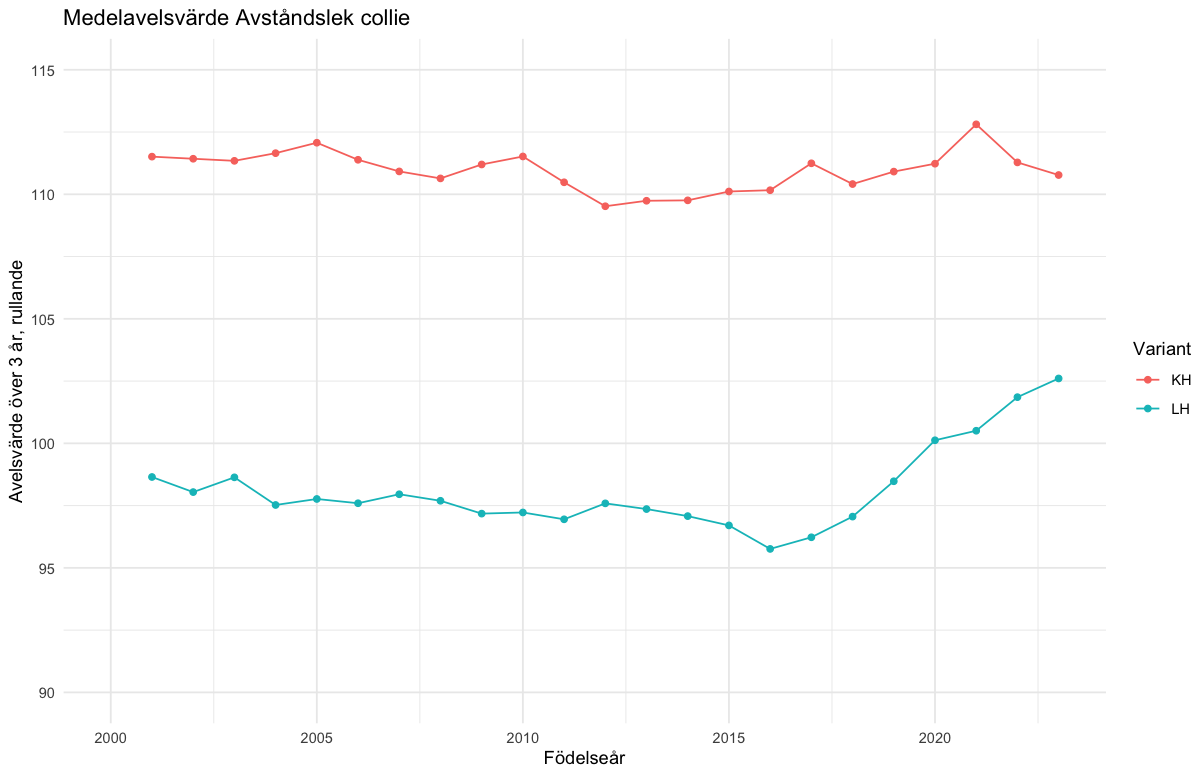

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

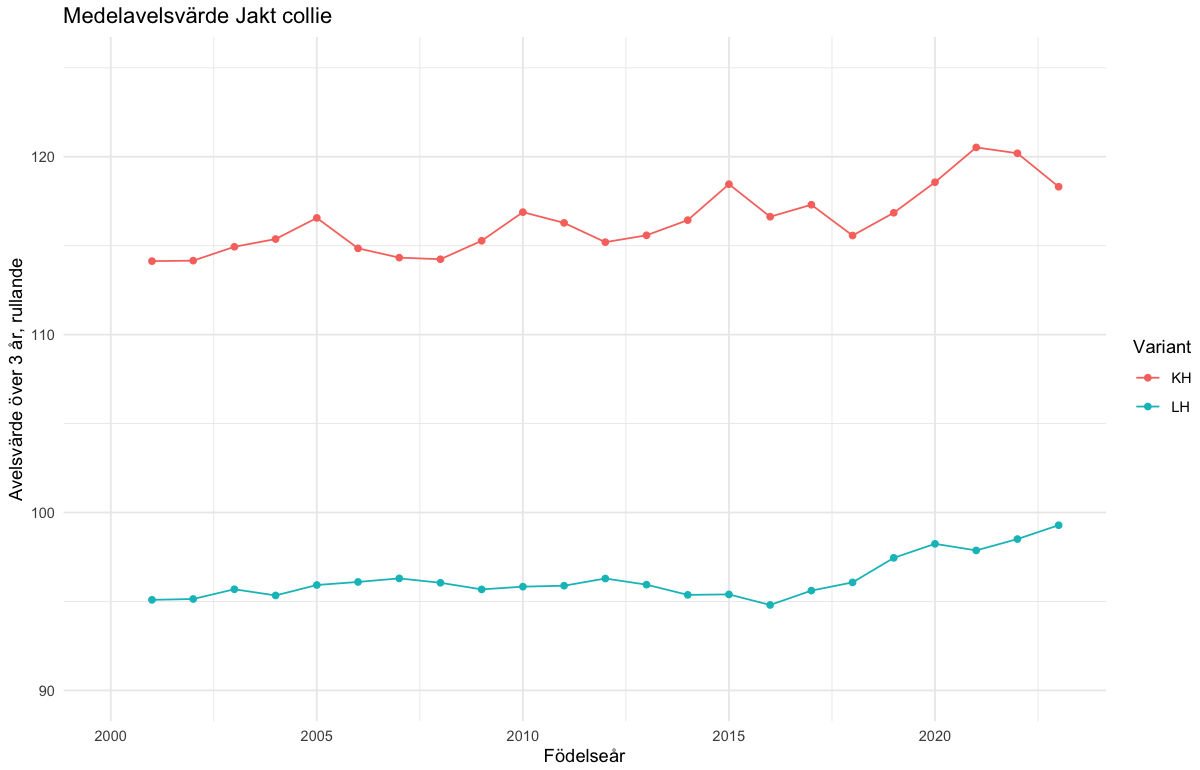

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

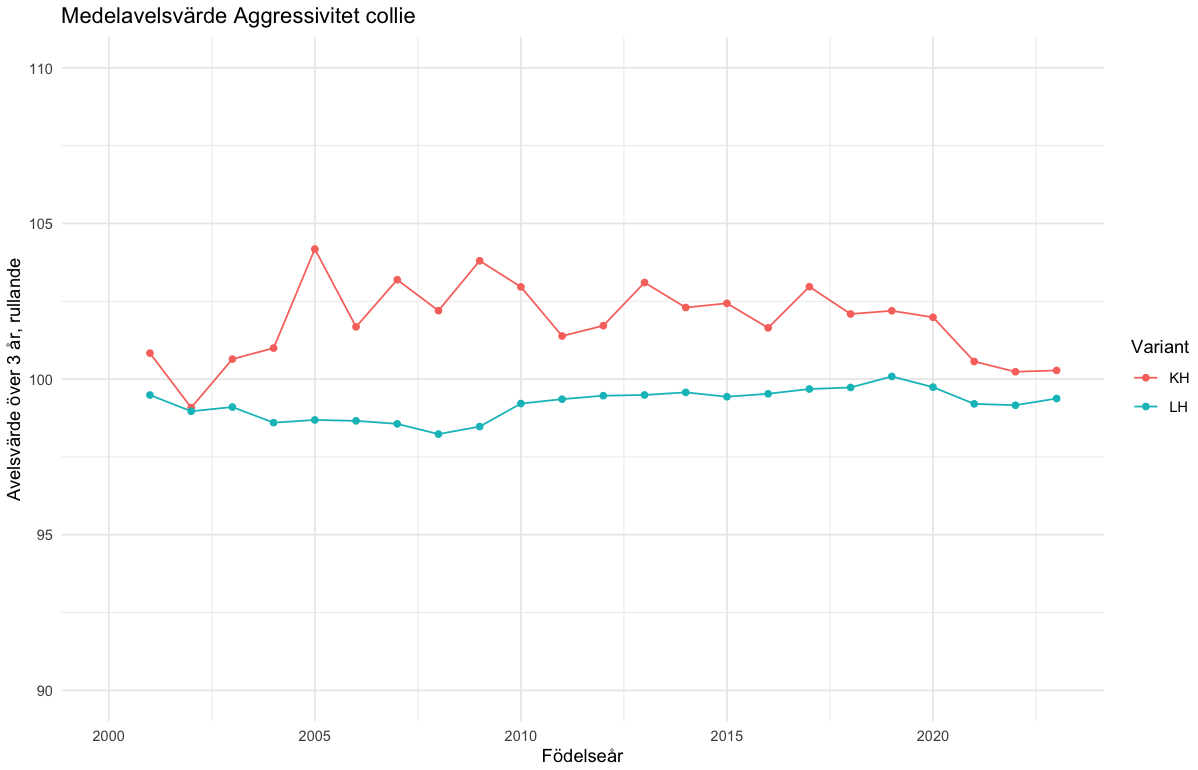

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Genetisk förändring över tid

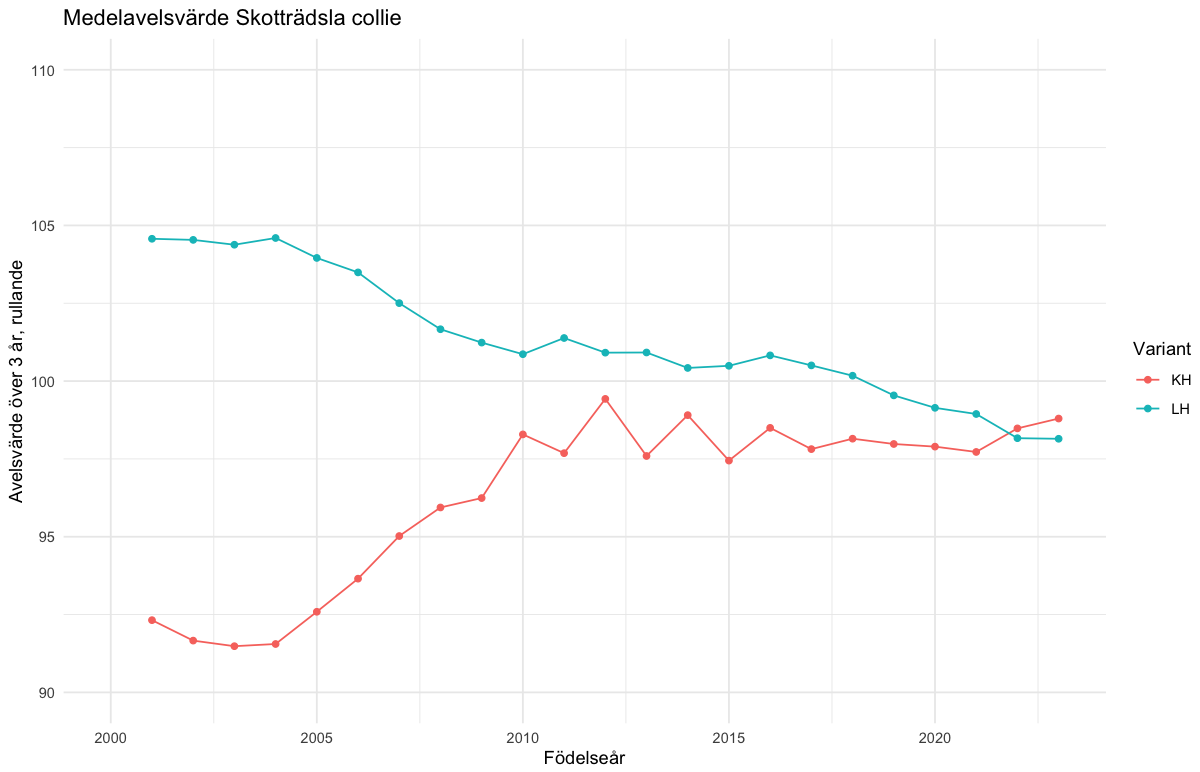

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vill man ha mer eller mindre av en egenskap? Det beror på...

© SKK, Mentalpoolen

Mentalindex - avel för mentala egenskaper

Vad krävs för att införa mentalindex?

Införande sker efterhand som intresseanmälan inkommer från rasklubbar och kapacitet finns

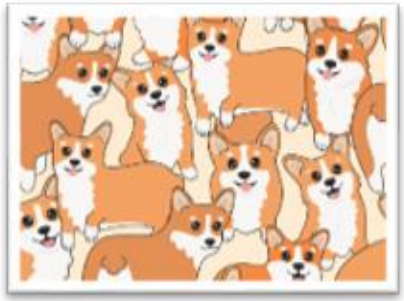

Att minst 500 hundar av rasen har startat vid BPH

Att en 500-föreläsning har hållits för klubben

Att det finns intresse inom klubben av att använda mentalindex samt ett styrelsebeslut på att det ska införas

Vid intresse av att införa mentalindex för er ras kontakta **khm@skk.se**

© SKK, Mentalpoolen

Raser med Mentalindex

Baserat på BPH

Rhodesian ridgeback

Perro De Agua Espanol

Nova Scotia Duck Tolling Retriever

Staffordshire Bullterrier

American Staffordshire Terrier

Cane Corso

Leonberger (pågår)

Golden retriever (pågår)

Baserat på MH

Collie

Rottweiler

Briard

Hovawart

© SKK, Mentalpoolen

Att fundera över i det fortsatta arbetet

Foto: iStock / alexandr_1958

Att fundera över i det fortsatta arbetet

- Vilka egenskaper och beteenden är mer/mindre önskvärda hos rasen?
- Vilka vardagsbeteenden visar rasen idag baserat på BPH?
- Vilka beteenden bör bevaras respektive förändras?
- Hur når vi våra mål?

© SKK, Mentalpoolen

TACK!

FRÅGOR?

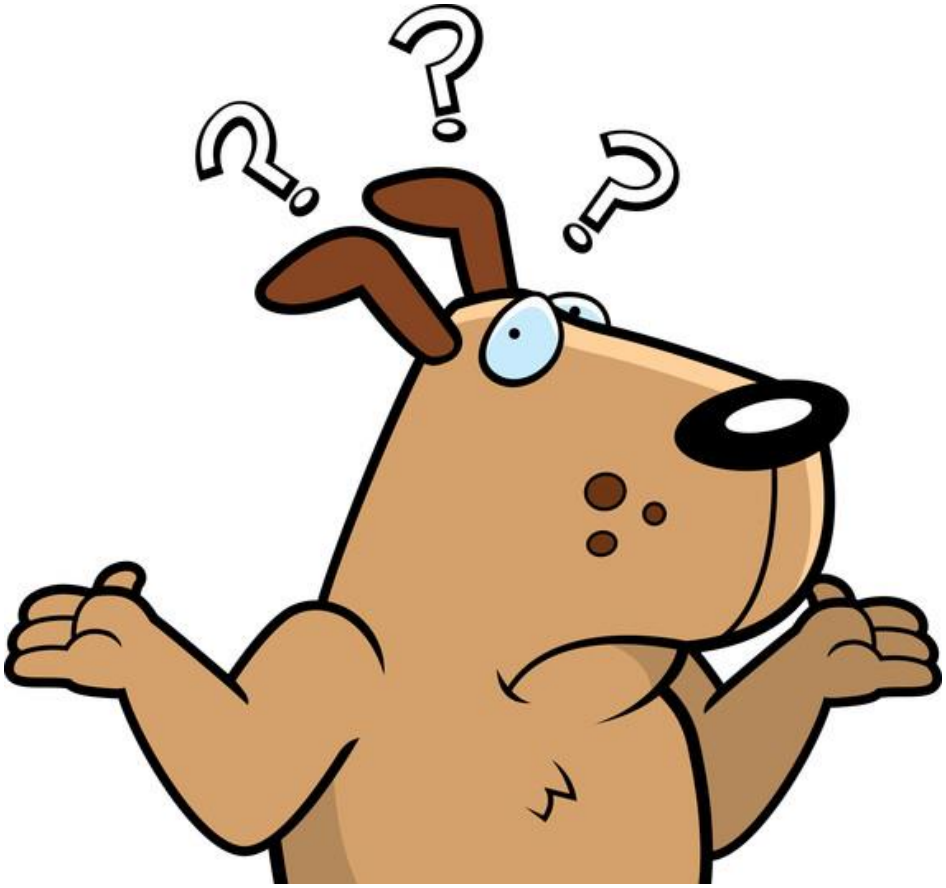

© SKK, Mentalpoolen